

MEMORIE VAN TOELICHTING

Inleiding

Op 25 mei 2018 is de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG) in werking getreden.¹ Met deze wet wordt uitvoering gegeven aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en werd de Wet bescherming persoonsgegevens ingetrokken.

Tijdens de behandeling van het desbetreffende wetsvoorstel heeft het kabinet toegezegd direct na afronding van dit wetsvoorstel de mogelijkheden te verkennen voor verdere modernisering en verbetering van het gegevensbeschermingsrecht.² In lijn met deze toezegging heeft het kabinet toen ook de motie-Koopmans c.s. overgenomen, waarin de regering werd verzocht de ervaringen met betrekking tot de UAVG te inventariseren en in het licht daarvan zo nodig maatregelen te treffen.³ In het licht van deze toezegging en deze motie zijn de eerste ervaringen met de UAVG geïnventariseerd. In een brief van 1 april 2019 is de Tweede Kamer geïnformeerd over het resultaat van deze inventarisatie en in het bijzonder over de punten die in de motie-Koopmans c.s. waren genoemd.⁴

Uit deze inventarisatie kwam het beeld naar voren dat er een sterke behoefte bestaat en blijft bestaan aan voorlichting over de AVG, de UAVG en sectorale wetgeving die als gevolg van de AVG is aangepast. In dat verband werd gewezen op de voorlichtingsactiviteiten van de Autoriteit persoonsgegevens (AP), van koepelorganisaties of van een voorziening als de AVG-helppdesk Zorg, Welzijn en Sport van het Ministerie van VWS. Verder bleek dat er punten waren die aandacht zouden vragen bij de evaluatie van de AVG zelf, die uiterlijk 25 mei 2020 moet zijn afgerond. Tot slot werd in voornoemde brief aangekondigd dat de Tweede Kamer nader zou worden geïnformeerd over punten waarvoor een wijziging van de UAVG in voorbereiding is.

In vervolg daarop is de Tweede Kamer in een brief van 31 oktober 2019 geïnformeerd over punten op dit vlak die nadien nog onder de aandacht van het kabinet zijn gebracht, en is aangegeven op welke punten al voldoende kon worden beoordeeld dat het wenselijk is de UAVG of eventueel andere wetgeving aan te passen. Daarvoor zou een wetsvoorstel worden opgesteld dat in het eerste kwartaal van 2020 in consultatie zou worden gebracht.⁵

Het nu voorliggende wetsvoorstel is van een en ander het resultaat. Dit wetsvoorstel worden, kortweg geformuleerd, naast wijzigingen van meer technische en verduidelijkende aard de volgende wijzigingen voorgesteld, die in de artikelsgewijze toelichting nader worden toegelicht:

- Een jongere tussen 12 en 16 jaar, een onder curatele gestelde of een betrokkene ten behoeve van wie bewind of mentorschap is ingesteld, die van mening is dat er geen verwerking van persoonsgegevens meer zou moeten plaatsvinden, kan voortaan onafhankelijk van zijn vertegenwoordiger besluiten om de toestemming

¹ Stb. 2018, 144.

² Handelingen II 2017/18, 59, item 4, p. 18.

³ Kamerstukken II 2017/18, 34851, nr. 19.

⁴ Kamerstukken II 2018/19, 32761, nr. 132.

⁵ Kamerstukken II 2019/20, 32761, nr. 151.

in te trekken voor de verwerking van hem betreffende persoonsgegevens. Tenzij de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst zich hiertegen verzet, kunnen de rechten uit Hoofdstuk III van de AVG van jongeren tot 12 jaar door zijn wettelijk vertegenwoordiger worden uitgeoefend en vanaf 12 jaar daarnaast ook door de jongere zelf (artikel I, onderdeel C, onder 3 en 4).

- In de regeling van de benoeming van leden van de Autoriteit persoonsgegevens (AP) zijn grondslagen opgenomen om nadere regels te stellen over onder meer de noodzakelijke kwalificaties waarover een lid dient te beschikken, en de benoemingsprocedure (artikel I, onderdeel).
- Inbreuken op de artikelen in de AVG en UAVG die zien op de verwerking van persoonsgegevens van strafrechtelijke aard, kunnen voortaan eveneens worden beboet indien zij worden begaan door overheidsinstanties of overheidsorganen (artikel I, onderdeel G).
- Het verbod om bijzondere categorieën van persoonsgegevens te verwerken is niet langer van toepassing indien de verwerking noodzakelijk is voor een door een accountant te verrichten bij wettelijk voorschrift voorgeschreven controle. Voor zover het om gegevens gaat die onder het medisch beroepsgeheim vallen, dienen die eerst te worden gepseudonimiseerd. In het verlengde hiervan wordt geregeld dat onder meer ook toezichthouders van de AFM en de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants bijzondere categorieën van persoonsgegevens mogen verwerken, voor zover dat noodzakelijk is voor de uitvoering van hun taken (artikelen I, onderdeel J, VIII en IX).
- In de regeling van de uitzondering op het verbod om biometrische gegevens te verwerken met het oog op de unieke identificatie van een persoon, indien de verwerking noodzakelijk is voor authenticatie of beveiligingsdoeleinden, is onder meer de doelbeperking expliciet gemaakt, namelijk de rechtmatige toegang tot bepaalde plaatsen, gebouwen, diensten, producten, informatiesystemen of werkprocessystemen (artikel I, onderdeel L).
- Verenigingen voor cliëntenbelangen in zorg en welzijn, zoals patiëntenverenigingen maar ook verenigingen van gehandicapten sport mogen voortaan voor intern gebruik, ook buiten het geval dat daarvoor uitdrukkelijk toestemming is gegeven, gegevens over de gezondheid van hun leden verwerken. Voorts wordt voor het bewaren en beheren van medische dossiers ingeval van bijzondere omstandigheden bij bijvoorbeeld het faillissement van de hulpverlener een wettelijke voorziening getroffen die een grondslag geeft om deze taken aan een andere hulpverlener over te dragen (artikel I, onderdeel M).
- Aan inroeping van de in artikel 41 UAVG geboden generieke mogelijkheid voor een verwerkingsverantwoordelijke om bepaalde rechten van betrokkenen in te perken, wordt de voorwaarde verbonden dat de verwerkingsverantwoordelijke zijn afweging en de onderbouwing van meet af aan transparant maakt en de AP een afschrift krijgt van zijn besluit en de bijbehorende motivering (artikel I, onderdeel P).
- De in artikel 45 UAVG geregelde uitzondering voor archiefbewaarplaatsen om rechten van betrokkenen te moeten honoreren als het recht op correctie of het recht op vernietiging gaat ook gelden voor andere voor het publiek toegankelijke instellingen die archieven van blijvende waarde voor het algemeen en historisch belang beheren en die geen winstoogmerk hebben (artikel I, onderdeel S)
- Voor het geval dat een tijdelijke onafhankelijke onderzoekscommissie of een eenmalig adviescollege wordt ingesteld, met als opdracht om voortvarend onderzoek te doen naar een specifiek en afgebakend onderwerp van

aanmerkelijk maatschappelijk belang waarbij persoonsgegevens moeten worden verwerkt, wordt in de UAVG bepaald dat in de ministeriële regeling ter instelling van deze commissie of dit adviescollege tevens een aantal onderwerpen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens regelt (artikel I, onderdeel V).

- In de Wet Huis voor klokkenluiders wordt een grondslag opgenomen om bijzondere persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard te mogen verwerken (artikel II).
- In de Wet op de rechtsbijstand (Wrb) wordt voorzien in de noodzakelijke grondslag om de relevante ketenpartners van het bestuur van de raad voor rechtsbijstand in staat te stellen het burgerservicenummer te gebruiken om te waarborgen dat de gegevens die zij ter uitvoering van de Wrb met het bestuur uitwisselen, ook daadwerkelijk betrekking hebben op de juiste personen (artikel VI).
- In de Wet op het financieel toezicht (Wft) wordt verduidelijkt dat financiële ondernemingen in het kader van het uitvoeren van transactiemonitoring zo nodig ook geautomatiseerd transacties kunnen blokkeren of opschorten als hiervoor aanleiding is, en wordt ook de verplichting tot het uitvoeren van transactiemonitoring zelf in de Wft opgenomen (artikel VII).
- In de Wegenverkeerswet 1994 wordt een duidelijke grondslag opgenomen voor de verwerking van de persoonsgegevens door de eigenaar of kentekenhouder, of voor de (door)verstrekking van die gegevens aan de daadwerkelijke bestuurder dan wel de houder van het motorrijtuig met het oog op het achterhalen van de bestuurder, of voor het verhaal van het reeds door de eigenaar of kentekenhouder betaalde boetebedrag (artikel XII).

Dit wetsvoorstel bevat niet op alle punten ten aanzien waarvan in de brief van 31 oktober 2019 wenselijk was beoordeeld om de wetgeving aan te passen, een wijzigingsvoorstel. Dat geldt evenmin voor alle punten waarover het overleg of wetswijziging wenselijk is, toen nog gaande was. In een afzonderlijke brief wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de conclusies die inmiddels met betrekking tot die punten zijn getrokken. Het wetsvoorstel bevat overigens ook wijzigingsvoorstellen die in de brief van 31 oktober 2019 nog niet aan de orde waren gesteld.

Tot slot wordt gewezen op artikel 50 van de UAVG. Daarin is bepaald dat de minister voor Rechtsbescherming binnen drie jaar na de inwerkingtreding van die wet, en vervolgens telkens na vier jaar, aan de Staten-Generaal een verslag zendt over de effecten van deze wet in de praktijk en over de uitvoering van de wet in de praktijk. De hier bedoelde evaluatie dient dus uiterlijk 25 mei 2021 te zijn afgerond. Naar verwachting zal ook deze evaluatie aanleiding kunnen geven om opnieuw wijzigingen van de UAVG in overweging te nemen.

Artikelsgewijze toelichting

[Artikel I. Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming](#)

Onderdeel A (artikel 2)

De Wet raadgevend referendum is ingetrokken op 12 juli 2018. Dientengevolge dient de verwijzing naar deze wet in artikel 2 van de UAVG verwijderd te worden.

Onderdeel B (artikel 3)

De in onderdeel B van artikel I van dit wetsvoorstel opgenomen wijziging van de UAVG betreft een aanpassing van artikel 3, derde lid, van de UAVG. Onderdeel a van het derde lid van artikel 3 bevat een regeling met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens door de krijgsmacht in het kader van de inzet of het ter beschikking stellen van de krijgsmacht ter uitvoering van de in artikel 97 van de Grondwet omschreven taken. De onderhavige wijziging strekt ertoe om in artikel 3, derde lid, onder a, van de UAVG expliciet tot uitdrukking te brengen dat aan dit artikel door middel van een besluit of een ministeriële regeling uitvoering wordt gegeven door Onze Minister van Defensie.

Op het merendeel van de verwerkingen van persoonsgegevens door Defensie zijn de AVG en de UAVG van toepassing. Alleen in geval van militaire operaties is er sprake van een uitzonderingsituatie. Bepaalde delen van de (U)AVG zijn dan niet toepasbaar. Zo is het begrijpelijk dat in een militaire operatie een lid van de vijandelijke partij niet overeenkomstig de AVG in kennis wordt gesteld wanneer gegevens over hem worden verwerkt. Ook zal duidelijk zijn dat tijdens militaire operaties geen Privacy Impact Assessment (PIA) zal worden opgesteld.

De onmogelijkheid om in de hierboven genoemde gevallen de (U)AVG toe te passen, laat zich bij iedere militaire operatie voelen. Het is dan ook aangewezen dat aan artikel 3, derde lid, onderdeel a, uitvoering kan worden gegeven door middel van een algemene voor missies geldende ministeriële regeling. Met de in onderdeel B van artikel I van dit wetsvoorstel opgenomen wijziging wordt dit in artikel 3, derde lid, onderdeel a, van de UAVG geëxpliciteerd.

Onderdeel C (artikel 5)

Eerste onderdeel, wijziging eerste lid

Artikel 8 van de AVG is beperkt tot diensten van de informatiemaatschappij. Indien daar geen sprake van is, is artikel 5 van de UAVG van toepassing. Dit betekent dat voor alle andere diensten, aangeboden via het internet of anderszins, vervangende toestemming vereist is voor kinderen jonger dan 16 jaren oud, voor zover er persoonsgegevens worden verwerkt waarvoor ingevolge artikel 6, eerste lid, onder a, van de AVG, toestemming vereist is. Voor zover de verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van een overeenkomst tot dienstverlening kunnen persoonsgegevens worden verwerkt op grond van artikel 6, eerste lid, onderdeel b, van de AVG en dan is derhalve geen (vervangende) toestemming aan de orde.

Voorts moet voor ogen worden gehouden dat bijvoorbeeld ook uitdrukkelijke toestemming vereist is om bijzondere categorieën van persoonsgegevens te mogen verwerken (artikel 9, eerste lid, onderdeel a, van de AVG). Ook voor het proces van geautomatiseerde besluitvorming kan toestemming vereist zijn (artikel 22 van de AVG). De doorgifte van bijzondere categorieën van persoonsgegevens naar een derde land is ook in bepaalde gevallen alleen mogelijk met toestemming van betrokkene (artikel 49 van de AVG). Ook voor deze drie type situaties heeft een kind onder de leeftijd van 16 jaren vervangende toestemming nodig, de voorgestelde aanpassing van het eerste lid maakt dat duidelijk.

Tweede onderdeel, wijziging tweede lid

Om misverstanden te voorkomen is duidelijk gemaakt dat het tweede lid (in tegenstelling tot het eerste lid) van toepassing is op alle voornoemde vereiste

toestemmingen. Dus naast de drie voornoemde toestemmingen die vereist zijn op grond van de AVG ook in de situaties waar artikel 8 van de AVG op ziet. Dat wil zeggen dat als er sprake is van een rechtstreeks aanbod van diensten van de informatiemaatschappij aan iemand die onder curatele is gesteld of aan een persoon ten behoeve wie bewind of mentorschap is ingesteld, er vervangende toestemming van diens vertegenwoordiger nodig is, voor zover het een aangelegenheid betreft waarvoor de betrokkene onbekwaam dan wel onbevoegd is.

Derde onderdeel, wijziging derde lid

Een jongere die ouder is dan 12 jaar maar nog geen 16 jaar is, een onder curatele gestelde of iemand ten behoeve van wie bewind of mentorschap is ingesteld, zou niet afhankelijk moeten zijn van een actie van zijn wettelijke vertegenwoordiger om een einde te kunnen maken aan een verwerking van zijn eigen persoonsgegevens, ook al is deze gebaseerd op de initiële toestemming van diens vertegenwoordiger. Deze nuancering is aangebracht mede vanwege de discussie over de vraag in hoeverre jongeren zelf zeggenschap behoren te hebben over hun gegevens en ook zij recht op privacy hebben. Indien een van de partijen, hetzij de vertegenwoordiger, hetzij de jongere, de onder curatele gestelde, de betrokkene ten behoeve van wie bewind of mentorschap is ingesteld, van mening is dat er geen verwerking van persoonsgegevens meer zou moeten plaatsvinden, kunnen beiden onafhankelijk van elkaar besluiten om de toestemming in te trekken. In geval van curatele, bewind of mentorschap kan de vertegenwoordiger de toestemming intrekken voor zover het een aangelegenheid betreft waarvoor de betrokkene onbekwaam dan wel onbevoegd is.

Voorgesteld wordt om aan te sluiten bij de leeftijdsgrens van 12 jaar onder verwijzing naar het maatschappelijk gegeven dat kinderen vanaf de middelbare schoolleeftijd doorgaans in een toenemende mate van zelfstandigheid, gebruik maken van een groot aantal diensten waarbij ook gegevensverwerking aan de orde is. Ook op vele andere terreinen⁶ is er in het Nederlands recht voor gekozen om kinderen vanaf 12 jaar deels zelf en vanaf 16 jaar geheel zelfstandig persoonlijke keuzes te laten maken. De leeftijdsgrens van 12 jaar wordt ook bevestigd in het recent wetenschappelijk onderzoek.⁷

Vierde onderdeel, wijziging vierde lid

De wijziging maakt dat naast de vertegenwoordiger van betrokkene, ook een betrokkene ouder dan 12 jaar zelf de rechten, bedoeld in hoofdstuk III van de AVG uit kan oefenen als het over zijn eigen persoonsgegevens gaat. Dat neemt niet weg dat ook de wettelijke vertegenwoordiger bijvoorbeeld een correctieverzoek moet kunnen blijven indienen bij de verwerkingsverantwoordelijke namens diens kind of namens de onder curatele gestelde, dan wel de betrokkene ten behoeve van wie bewind of mentorschap is ingesteld. De wettelijke vertegenwoordiger zal, bijvoorbeeld met betrekking tot een inzageverzoek, wel degelijk het recht op privacy van diens kind of een andere door hem vertegenwoordigde in acht moeten nemen. Het recht op privacy van een minderjarig kind wordt onder meer beschermd door artikel 16 van het VN Kinderrechtenverdrag. Het belang van bescherming tegen inmenging in (digitale) correspondentie, zeker bij oudere

⁶ Voor een overzicht van de in het Nederlands recht gehanteerde leeftijdsgrenzen wordt verwezen naar het advies "Leeftijdsgrenzen. Betere kansen voor kwetsbare jongeren" van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving van juni 2018.

⁷ Kamerstuk II 2019/20, 33836, nr. 56 (<https://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/2971-positie-minderjarige-civilrecht.aspx>).

kinderen, wordt door het VN Kinderrechtencomité, UNICEF en andere mensenrechtenorganisaties benadrukt.

Wijziging ten aanzien van de verhouding met de WGBO

Met de wijziging van artikel 5 van de UAVG wordt de verhouding tussen artikel 5, vierde lid, van de UAVG en artikel 457, derde lid, tweede zin, van afdeling 5 van Titel 7 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek inzake de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO) verduidelijkt.

Op grond van artikel 5, vierde lid, van de UAVG kunnen de rechten van de betrokkene, bedoeld in hoofdstuk III van de AVG, jonger dan 16 jaar, de onder curatele gestelde of de betrokkene ten aanzien van wie bewind of mentorschap is ingesteld, tevens worden uitgeoefend door de respectieve wettelijk vertegenwoordigers. Het recht op inzage van verwerkte persoonsgegevens behoort tot de bovenbedoelde rechten.

Deze regeling kan schuren in situaties waarin ook artikel 457, derde lid, tweede zin, van de WGBO van toepassing is. Dat artikel bepaalt dat indien de hulpverlener door inlichtingen over de patiënt dan wel inzage in of afschrift van de bescheiden te verstrekken niet geacht kan worden de zorg van een goed hulpverlener in acht te nemen, hij dit achterwege laat.

Op dit moment kan de situatie zich voordoen dat een wettelijk vertegenwoordiger met een beroep op artikel 5, vierde lid, van de UAVG, inzage eist in bijvoorbeeld de declaraties bij de zorgverzekeraar, terwijl de hulpverlener op grond van artikel 457 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek (BW) de verstrekking van medische informatie aan die wettelijk vertegenwoordiger niet in overeenstemming acht met de zorg van een goed hulpverlener. De verhouding tussen de beide regelingen wordt met de voorgestelde wijziging verhelderd. Zorgverzekeraars zullen zich ervan moeten vergewissen dat de betrokken arts vanuit zijn zorg als goed hulpverlener al dan niet bezwaar kan hebben tegen inzage. Uit die declaratiegegevens kan namelijk in veel gevallen informatie worden afgeleid die de hulpverlener wellicht niet wilde verstrekken aan de wettelijk vertegenwoordiger. Een voorbeeld is een psychiatrische behandeling die een jeugdige ondergaat in verband met zijn thuissituatie, waarvan de hulpverlener het niet wenselijk acht dat de ouders als wettelijk vertegenwoordigers hierover (volledig) worden geïnformeerd. In de artikelsgewijze toelichting op artikel 30 van de UAVG is al nadrukkelijk aangegeven dat de UAVG de (wetgeving over) de geheimhoudingsplicht van medische hulpverleners onverlet laat.⁸ Dit moet ook gelden voor artikel 5, vierde lid, van de UAVG. Deze regeling mag, met andere woorden, het beroepsgeheim niet doorkruisen. Het waarborgen van de geheimhoudingsplicht die op een hulpverlener rust, kan soms vanuit het oogpunt van goed hulpverlenerschap zwaarder wegen en moet dan voorrang krijgen boven het inzagerecht van de wettelijk vertegenwoordigers op grond van de UAVG.

Onderdeel D (artikel 6)

Deze bepaling dient ertoe uitvoering te geven aan artikel 42, eerste lid, van de Europolverordening, waarin is voorgeschreven dat elke lidstaat van de EU een nationaal controleorgaan aanwijst. Een dergelijke formele aanwijzing ontbreekt thans nog. De verstrekking van politiegegevens aan Europol geschiedt op basis van de Wet

⁸ Kamerstukken II 2017/18, 34851, nr. 3.

politiegegevens. Het toezicht op dergelijke verstrekkingen geschiedt op basis van de Wet politiegegevens en de UAVG door de AP.

Onderdeel E (artikel 7)

Op grond van artikel 54, eerste lid, onder b, van de AVG dienen de vereiste kwalificaties en voorwaarden om als lid van de AP te kunnen worden benoemd door de lidstaten bij wet te worden geregeld. Voor de voorzitter van de AP is op grond van artikel 7, vierde lid, van de UAVG vereist dat deze moet voldoen aan de in artikel 5 van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren gestelde eisen voor benoembaarheid tot rechter in een rechtbank. Ter nadere implementatie van artikel 54, eerste lid, onder b, van de AVG voorziet het nieuw voorgestelde vijfde lid van artikel 7 van de UAVG in een grondslag om bij ministeriële regeling nadere regels te stellen over de noodzakelijke kwalificaties waarover een lid van de AP dient te beschikken alsmede overige nadere voorwaarden voor de benoeming van alle leden van de AP. Daarbij kan worden gedacht aan benoemings-eisen ten aanzien van relevante ervaring, opleiding of achtergrond. En voor zover het de benoeming betreft van een lid dat mede belast wordt met de portefeuille bedrijfsvoering: relevante ervaring op dat gebied.

Op grond van artikel 54, eerste lid, onderdeel c, van de AVG worden de regels en procedures voor de benoeming van de leden van de AP bij wet geregeld. Artikel 7, derde lid, van de UAVG bepaalt dat de voorzitter, de andere leden en de buitengewone leden van de AP bij koninklijk besluit op voordracht van de minister voor Rechtsbescherming worden benoemd. Ter nadere implementatie van artikel 54, eerste lid, onderdeel c, van de AVG voorziet het nieuw voorgestelde vijfde lid van artikel 7 van de UAVG in een grondslag om bij ministeriële regeling nadere regels te stellen ten aanzien van de benoemingsprocedure van de voorzitter en andere leden van de AP. Daarbij moet bij voorbeeld worden gedacht aan een beschrijving van de wijze waarop de vacaturestelling en selectie voorafgaand aan de voordracht tot stand komen en de partijen die daarbij successievelijk betrokken zijn.

Onderdeel F (artikel 8)

Deze aanpassing is noodzakelijk, omdat de huidige verwijzingen naar de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren, zoals opgenomen in artikel 8 van de UAVG, technisch niet meer correct zijn. Dit is het gevolg van de Wet van 27 juni 2018 tot wijziging van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren en enige andere wetten in verband met de uitbreiding van de mogelijkheden om ten aanzien van voor het leven benoemde rechterlijke ambtenaren disciplinaire maatregelen op te leggen en tevens andere maatregelen te treffen (Stb. 2018, 298) (Wijzigingswet Wrra). Met deze Wijzigingswet Wrra wijzigde, onder andere, een aantal artikelnummers van artikelen waarin disciplinaire maatregelen zijn vervat en waarnaar de UAVG beoogt te verwijzen. Voorts is er een inhoudelijke wijziging aangebracht in de disciplinaire maatregelen, zoals van toepassing op de rechterlijke macht. De voormalige schriftelijke waarschuwing van artikel 46c is namelijk vervangen door de schriftelijke berisping (opgenomen in artikel 46ca, eerste lid, onderdeel a). Voor nadere toelichting op en onderbouwing van deze wijziging zij verwezen naar de memorie van toelichting bij voornoemde Wijzigingswet Wrra.⁹

⁹ Kamerstukken II 2013/14, 33861, nr. 3, p. 11.

De nu voorgestelde wijziging beoogt technisch te regelen dat het regime zoals dat voor rechtelijke ambtenaren geldt van overeenkomstige toepassing blijft op de, immers eveneens onafhankelijke, voorzitter en andere leden van de AP.

Onderdeel G (artikel 18)

In artikel 18 is invulling gegeven aan artikel 83, zevende lid, van de AVG dat aan lidstaten de mogelijkheid laat om te bepalen dat ook aan overheidsinstanties en overheidsorganen, bestuurlijke boetes kunnen worden opgelegd. De feiten waarvoor overheidsinstanties en overheidsorganen beboet kunnen worden, zijn opgenoemd in het vierde, vijfde en zesde lid van artikel 83 AVG. Eén artikel is in die opsommingen evenwel afwezig: artikel 10 van de AVG. Artikel 10 AVG voorziet in de mogelijkheid om bij lidstatelijk recht verwerking van persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen toe te staan.¹⁰ Het feit dat in de opsomming van art 83 AVG artikel 10 AVG niet is opgenomen als beboetbaar feit, is de reden dat hiertoe in de UAVG een apart artikel is opgenomen (artikel 17 UAVG) om zodoende te regelen dat er ook bestuurlijke boetes kunnen worden opgelegd aan verwerkingsverantwoordelijken indien zij gegevens van strafrechtelijke aard onrechtmatig verwerken.¹¹ De voorgestelde toevoeging in artikel 18 UAVG beoogt te regelen dat inbreuken op artikel 10 en inbreuken op de artikelen van deze wet die zien op de verwerking van persoonsgegevens van strafrechtelijke aard, eveneens kunnen worden beboet indien zij worden begaan door overheidsinstanties of overheidsorganen.

Onderdeel H (artikel 22)

Middels de rectificatie van de Nederlandse vertaling van de AVG van 19 april 2018¹² is in artikel 9, tweede lid, onderdeel f, van de AVG "rechtsbevoegdheid" vervangen door "rechtsprekende taken". Artikel 22, tweede lid, onderdeel e, van de UAVG, waarin deze uitzondering op het verwerkingsverbod van bijzondere categorieën van persoonsgegevens omwille van de duidelijkheid en op advies van de Raad van State¹³ letterlijk is overgenomen, wordt derhalve overeenkomstig aangepast. Tevens is dit onderdeel f van artikel 9, tweede lid, van de AVG overgenomen in artikel 32, onderdeel d, van de UAVG derhalve wordt voorgesteld om de formulering ook in dat artikel aan te passen (zie onderdeel N).

Onderdeel I (artikel 23)

Eerste onderdeel

Het doel van het van het College van de rechten van de mens (het College) is het beschermen van de rechten van de mens, waaronder het recht op gelijke behandeling, en het bevorderen van de naleving daarvan. In dat kader is een van de taken van het College is het doen van onderzoek naar de bescherming van de rechten van de mens. Daaronder valt ook het doen van onderzoek of een onderscheid is of wordt gemaakt als bedoeld in de Algemene wet gelijke behandeling; het gaat dan om gelijke behandeling van personen ongeacht onder meer hun godsdienst, ras, nationaliteit en hetero- of homoseksuele gerichtheid. Ook kan het College op grond van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte onderzoeken. Het College kan deze

¹⁰ Tevens regelt het artikel dat "(..)omvattende registers van strafrechtelijke veroordelingen (...) alleen (mogen) worden bijgehouden onder toezicht van de overheid".

¹¹ Zie ook Kamerstukken 2017/18, 34851, nr. 3, p. 88.

¹² ST 8088 2018 INIT, JUR 187.

¹³ Kamerstukken II 2017/18, 34851, nr. 4, p. 41.

onderzoeken op schriftelijk verzoek doen, of uit eigen beweging onderzoeken of zodanig onderscheid stelselmatig wordt gemaakt.

Inherent aan deze taken van het College is dat bijzondere categorieën van persoonsgegevens verwerkt worden.¹⁴ Vanwege duidelijkheid en rechtszekerheid wordt voor het College voorzien in een meer expliciete wettelijke basis om die bijzondere categorieën van persoonsgegevens te mogen verwerken. Daarbij geldt uiteraard de in de bestaande tekst van artikel 23 opgenomen clausulering dat deze verwerking alleen is toegestaan voor zover deze noodzakelijk is voor de uitvoering van de wettelijk aan het College opgedragen taken.

Op grond van artikel 41 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen moet een zelfstandig bestuursorgaan op de voet van de ter zake voor de Rijksdienst geldende voorschriften zorgdragen voor de nodige technische en organisatorische voorzieningen ter beveiliging van zijn gegevens tegen verlies of aantasting en tegen onbevoegde kennisneming, wijziging en verstrekking van die gegevens. In de praktijk geldt bij het College voor de beveiliging van de computersystemen bijvoorbeeld dat gebruik wordt gemaakt van dezelfde vormen van beveiliging van systemen en online-verbindingen als het ministerie van Justitie en Veiligheid. Voor de toegang tot systemen waarin mogelijk gevoelige gegevens van personen opgeslagen liggen, worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd die ook in de rechtspraak worden gehanteerd. Dat betekent dat alleen Collegeleden, behandelend secretarissen en medewerkers van de (oordelen)administratie toegang hebben tot die dossiers.

Tweede onderdeel

Om buiten iedere twijfel te stellen dat een ieder die aangifte doet (of klacht) gerechtigd is om daarbij, voor zover noodzakelijk voor het doen van die aangifte (of klacht), ook bijzondere categorieën persoonsgegevens te verwerken, wordt voorgesteld dat te expliciteren in artikel 23 van de UAVG. Dat zelfde geldt vanzelfsprekend als iemand om te kunnen voldoen aan een vordering van bij voorbeeld een opsporingsambtenaar, een officier van justitie of een rechter(-commissaris), dergelijke gegevens dient te verwerken.

Het voorgestelde onderdeel van artikel 23 van de UAVG geldt zowel voor de bevoegdheid tot het doen van aangifte of klacht¹⁵ als voor de situaties waarin het Wetboek van Strafvordering¹⁶ of een sectorale wet de verplichting bevat tot het doen van aangifte.¹⁷

Onderdeel J (artikel 23a)

Het voorgestelde artikel 23a bevat een regeling voor de verplichte accountantscontroles die in het vervolg van deze memorie van toelichting worden aangeduid als verplichte controles.¹⁸ Het betreft controles die een entiteit op grond van een wettelijk voorschrift

¹⁴ In artikel 32, onderdeel e, van de UAVG wordt verwezen naar onderdeel a van artikel 23 UAVG waar het onderhavige wijzigingsvoorstel op ziet, dat wil zeggen dat het College ook bevoegd is om persoonsgegevens van strafrechtelijke aard te verwerken.

¹⁵ Zo luidt artikel 161 van het Wetboek van Strafvordering: "Ieder die kennis draagt van een begaan strafbaar feit (...) bevoegd (is) daarvan aangifte of klacht te doen".

¹⁶ Bijvoorbeeld artikelen 160 en 162 Wetboek van Strafvordering.

¹⁷ Zo is het bevoegd gezag van een onderwijsinstelling bijvoorbeeld verplicht tot het doen van aangifte (na overleg met een vertrouwensinspecteur) in geval van een redelijk vermoeden dat een leerkracht of andere medewerker zich schuldig heeft gemaakt aan een zedenmisdrif jegens een leerling (zie bijv. artikel 4a Wet op het primair onderwijs).

¹⁸ Het voorstel voor deze regeling is aangekondigd bij Kamerbrief van 31 oktober 2019. Kamerstukken II 2019/20, 32761, nr. 151, p. 3 en p. 6.

moet laten uitvoeren door een accountant, zijnde een registeraccountant of een Accountant-Administratieconsulent.

Doelen verplichte controles

De verplichte controles hebben tot doel het maatschappelijk verkeer het vertrouwen te geven dat de stukken een getrouw beeld geven van de werkelijkheid en in aantal gevallen ook dat de gecontroleerde entiteit rechtmatig heeft gehandeld. De op grond van het BW verplichte controle op de jaarrekeningen van rechtspersonen ziet bijvoorbeeld op de weergave van het getrouwe beeld.¹⁹ De op grond van de Gemeentewet of de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen verplichte controles op de gemeentelijke jaarrekening respectievelijk de jaarrekening van een publiekrechtelijke zelfstandig bestuursorganen bijvoorbeeld, betreffen zowel het getrouwe beeld als het rechtmatig handelen.²⁰

De verplichte accountantscontroles hebben in een aantal gevallen tot doel het maatschappelijk verkeer het vertrouwen te geven dat de gecontroleerde entiteit bepaalde activiteiten heeft verricht of dat zich bij haar bepaalde feiten hebben voorgedaan en zij daarbij heeft voldaan aan bepaalde wet- en regelgeving. Dit is bijvoorbeeld het geval bij verplichte accountantscontrole op grond van bekostigingsregelgeving of subsidieregelgeving.

De verplichte accountantscontrole dient primair een groot variëteit aan belangen in het maatschappelijk verkeer, die ook strekt tot andere gebruikers dan de opdrachtgevers voor de controle. Het gaat om de belangen van externe en interne toezichthouders, medezeggenschapsorganisaties, werknemers, afnemers, beleggers en financiers. Het gaat daarnaast om publieke belangen zoals de democratische controle, het ministerieel toezicht, de vaststelling van subsidies en het toezicht op de naleving door toezichthouders of de samenleving als zodanig.²¹ De accountants vervullen met de verplichte accountantscontroles een taak van zodanig groot algemeen belang dat bij de wettelijk voorschrift is verzekerd dat die taak ook wordt uitgevoerd.

Noodzaak verwerking persoonsgegevens

De accountant moet voor het uitvoeren van een verplichte accountantscontrole gegevens verwerken. Dit geldt eveneens voor de leden van het controleteam van de accountant. Zonder de soms noodzakelijke verwerking van persoonsgegevens kan de accountant geen gevalideerde uitspraken doen over het getrouwe beeld, het rechtmatig handelen of het voldaan hebben aan bepaalde wet- en regelgeving. De accountants zullen bij hun controles de verwerking van persoonsgegevens (veelal) beperken tot casussen die zij op basis van een door hen getrokken representatieve steekproef hebben geselecteerd. Die casussen zijn representatief voor het desbetreffende geheel aan casussen voor de accountantscontrole. De accountants trekt op basis van zijn bevindingen bij de geselecteerde casussen conclusies over het geheel.

¹⁹ Zie artikelen 362 en 393, derde en vijfde lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

²⁰ Zie artikel 213, derde lid, aanhef en onderdelen a en b van de Gemeentewet en artikel 35, tweede en derde lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen.

²¹ Zie Kamerstukken II 2019/20, 34768, nr. 13, p. 4.

De accountants moeten voor uitgevoerde verplichte controles controledossiers aanleggen. De controledossiers bevatten ook bij verplichte controles de verwerkte persoonsgegevens. De kwaliteitsborging van accountantskantoren en accountantsafdelingen en de naleving van de op de accountantscontrole van toepassing zijnde voorschriften door de accountant en het toezicht door de AFM en NBA hierop, vereisen de kennisneming van de aangelegde controledossiers met bij de verplichte controles verwerkte persoonsgegevens. Het doen van gevalideerde uitspraken over de kwaliteit van de uitgevoerde verplichte controles maakt de verwerking van persoonsgegevens derhalve eveneens noodzakelijk.

AVG en het doel van het voorgestelde artikel 23a

De AVG voorziet in grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens bij verplichte controles. De te controleren entiteit kan persoonsgegevens verwerken voor zover dat noodzakelijk is om te voldoen aan de op haar rustende wettelijke verplichting tot het laten uitvoeren van de controle.²²

De verwerkingsverantwoordelijke accountant kan persoonsgegevens verwerken voor zover dat noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang die is vastgesteld bij Nederlands recht.²³ De verplichte controles betreffen een taak van algemeen belang en zijn vastgesteld bij Nederlandse wettelijke voorschriften.

De AVG maakt in combinatie met het toepasselijke Nederlandse recht of Unierecht de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van de verplichte controles mogelijk.

Een accountants moeten op grond van de geldende wettelijke voorschriften en van de Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang en tot intrekking van Besluit 2005/909/EG van de Commissie (PbEU 2014, L 158) (oob-verordening) kwaliteitsborging uitvoeren en controledossiers aanleggen van een aantal uitgevoerde verplichte controles. Accountants moet desgevraagd de controledossiers beschikbaar stellen voor het toezicht op de naleving van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) en de uitvoering van de Wet op het accountantsberoep (Wab). Het toezicht op de naleving wordt uitgeoefend door de AFM en de NBA. De verwerkingsverantwoordelijke accountant kan persoonsgegevens verder verwerken voor zover die verwerking noodzakelijk is om te voldoen aan de bovenbedoelde op grond van Nederlandse recht respectievelijk Unierecht, op hen rustende wettelijke verplichting.²⁴

De AFM en NBA en de Accountantskamer kunnen persoonsgegevens verwerken ter vervulling van een taak in het kader van openbaar gezag dat aan hen is opgedragen. De AVG vereist wel dat de rechtsgrond moet zijn vastgesteld bij Unierecht of Nederlands recht.²⁵ Deze rechtsgrond is neergelegd in de Wta en Wab en de oob-verordening. De AVG maakt in combinatie met het toepasselijke Nederlandse recht de verwerking van persoonsgegevens door de AFM en de NBA voor het toezicht op de naleving en de uitvoering van die wetgeving mogelijk.

²² Zie artikel 6, eerste lid, onderdeel c, en derde lid van de AVG.

²³ Zie artikel 6, eerste lid, onderdeel e, en derde lid, van de AVG.

²⁴ Zie artikel 6, eerste lid, onderdeel c, en derde lid, van de AVG en artikel 6, vierde lid, van de AVG.

²⁵ Zie artikel 6, eerste lid, onderdeel e, en derde lid, van de AVG.

Er geldt voor de categorieën van bijzondere persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de AVG, echter een verwerkingsverbod met een limitatief aantal uitzonderingen.²⁶ De gegevens over gezondheid vormen een categorie van bijzondere persoonsgegevens. De voor de verplichte controles toepasselijke uitzonderingen zijn noodzakelijke verwerkingen om redenen van zwaarwegend algemeen belang.²⁷ Bij het uitvoeren van bij wettelijk voorschrift verplicht gestelde controles kunnen accountants genoodzaakt zijn diverse bijzondere categorieën van persoonsgegevens te verwerken in de zin van artikel 9 AVG. Gegevens over een persoons gezondheid zal daarbij in de meeste gevallen aan de orde zijn. Hiervan is in elk geval sprake bij controleverklaringen die moeten worden afgegeven met betrekking tot zorginstellingen, maar ook in andere sectoren, zoals het onderwijs, komt het voor. Zo is in de administratie van een school informatie over sociaal-emotionele problematiek van leerlingen opgenomen die recht geeft op bekostiging voor leerwegondersteunend onderwijs (lwoo-indicaties) en zijn in het jaarverslag van scholen ziekte- en verlofgegevens van personeel opgenomen. Maar ook een bijzonder persoonsgegeven zoals ras- of etniciteit kan een rol spelen als een accountant moet vaststellen of een school terecht een beroep doet op bijvoorbeeld extra bekostiging op grond van de Regeling aanvullende bekostiging eerste opvang nieuwkomers VO. Voor zover scholen hiervoor een kopie van het paspoort of identiteitsbewijs met pasfoto in hun administratie houden, geldt dat als biometrisch gegeven waarin een accountant inzage zou kunnen hebben.

In de bespreking van de doelen van de verplichte controles in deze memorie van toelichting is uiteengezet dat de accountants met de uitvoering van de verplichte accountantscontroles een taak van algemeen belang vervullen. Dit geldt evenzeer voor de verplichte kwaliteitsborging en het aanleggen van een controledossiers door de accountant en het toezicht op de naleving van de oob-verordening en de Wta en de uitvoering van de Wab.

De AVG eist voor de noodzakelijke verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens om redenen van zwaarwegend algemeen belang een (wettelijke) uitzondering in het Nederlandse recht.²⁸ De AVG maakt in combinatie met het voorgestelde artikel 23a de genoemde verwerkingen van bijzondere categorieën van persoonsgegevens mogelijk. Het artikel zorgt kortweg dat wat moet ook kan.

Inhoud van het voorgestelde artikel 23a, eerste lid

Het eerste lid regelt dat verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens kan plaatsvinden voor zover die verwerking noodzakelijk is voor een bij wettelijk voorschrift verplicht gestelde controle. Een dergelijke controle wordt uitgevoerd door een accountant. Dit kan, afhankelijk van wat hierover in het wettelijk voorschrift is bepaald, een registeraccountant of een Accountant-Administratieconsulent (al dan niet met aantekening in het accountantsregister) zijn. In artikel 23a wordt volstaan met begrip "accountant" omdat uit artikel 41, eerste en tweede lid, Wet op het accountantsberoep voortvloeit dat alleen registeraccountants of een Accountant-Administratieconsulenten gerechtigd zijn de benaming accountant te voeren.

²⁶ Zie artikel 9, eerste en tweede lid, van de AVG.

²⁷ Zie artikel 9, tweede lid, onderdeel g, van de AVG.

²⁸ Zie artikel 9, tweede lid, onderdeel g, van de AVG.

Bij sommige controles bestaat er ook een wettelijke verplichting om een zogenoemde opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling (okb) te laten uitvoeren door een andere accountant. Hierbij gaat de accountant na of de accountant die de controle uitvoert redelijkerwijs tot het oordeel en de conclusies kan zijn gekomen die zijn verwoord in het ontwerp van de controleverklaring (artikel 8 van Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang en tot intrekking van Besluit 2005/909/EG van de Commissie (PbEU 2014, L 158) en artikel 18 van het Besluit toezicht accountantsorganisaties). De noodzakelijke verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens door de accountant die de okb uitvoert valt eveneens onder dit artikel.

De verplichte controle moet zijn voorgeschreven bij wettelijk voorschrift. Het kan hierbij gaan om diverse niveaus, variërend van een formele wet tot bijvoorbeeld een ministeriële regeling of een gemeentelijke verordening.

Inhoud van het voorgestelde artikel 23a, tweede lid

Een te controleren entiteit kan bijzondere categorieën van persoonsgegevens verwerken voor zover dat noodzakelijk is voor het laten uitvoeren van een verplichte controle door de accountant. Een entiteit moet voor persoonsgegevens die daarenboven onder het medisch beroepsgeheim vallen dat beroepsgeheim respecteren. Die entiteit voert dan bijvoorbeeld door haar afgesloten geneeskundige behandelingsovereenkomsten uit. Dit betekent dat zij geen mededelingen over de patiënt aan derden kan doen of informatie over die patiënt aan derden kan verstrekken.²⁹ De verwerkingsverantwoordelijke accountant is ook een derde en mag dus geen informatie over de patiënt ontvangen die aan die patiënt kan worden gekoppeld. De verwerkingen voor de verplichte controles van persoonsgegevens, die onder het medisch beroepsgeheim vallen, moeten verwerkingen inhouden waarvoor de identificatie van de betrokkenen (de patiënt) niet vereist is.³⁰ Het voorgestelde artikel 23a, tweede lid, regelt dat de te controleren entiteit op de persoonsgegevens eerst pseudonimisering als bedoeld in AVG³¹ moet (laten) toepassen alvorens de verwerking voor de verplichte accountantscontrole aanvangt. De pseudonimisering houdt in dat de persoonsgegevens niet meer door de accountant aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder het gebruik van aanvullende gegevens. De te controleren entiteit moet deze aanvullende gegevens apart bewaren en de nodige technische en organisatorische maatregelen treffen om koppeling aan specifiek betrokkene door de accountant te voorkomen. De accountants kunnen de betrokkenen zodoende niet identificeren omdat ze niet beschikken over de sleutels/middelen waarmee zij de pseudonimisering ongedaan kunnen maken. Die bewerking door of vanwege de te controleren entiteit resulteert in voor de accountants volledig anonieme gegevens. De te controleren entiteit verstrekt met de pseudonimisering zodoende geen informatie over de patiënt en verleent geen inzage in diens gegevens aan de accountant. De te controleren entiteit maakt voor de verplichte controles kortom geen inbreuk op het medisch beroepsgeheim en mag dat ook niet. De verplichte pseudonimisering geldt op basis van het voorgestelde artikel 23a, tweede lid, ook voor persoonsgegevens die onder het medisch beroepsgeheim vielen, voordat de te

²⁹ Zie artikel 457, eerste lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek.

³⁰ Zie artikel 11 van de AVG.

³¹ Zie artikel 4, onderdeel 5, van de AVG.

controleren entiteit zonder medisch beroepsgeheim, die heeft ontvangen. Zorgverzekeraars, andere ziektekostenverzekeraars en Wlz-uitvoerders vormen voorbeelden van dergelijke te controleren entiteiten.

De accountant kan op grond van het voorgestelde artikel 23a bijzondere categorieën van persoonsgegevens verwerken voor zover die verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van de verplichte controle.

Verplichtingen accountants/accountantsorganisaties als verwerkingsverantwoordelijke

Op grond van artikel 9, tweede lid, onderdeel g, van de AVG dienen er met betrekking tot de verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens passende waarborgen te zijn getroffen. Zoals in de voorgaande paragrafen is beschreven worden door accountants alleen bijzondere categorieën persoonsgegevens verwerkt voor zover dat noodzakelijk is. Een accountant zal indien het voor het doen van een gevalideerde uitspraak over het getrouwe beeld, het rechtmatig handelen of het voldaan hebben aan bepaalde wet- en regelgeving niet noodzakelijk is om bijzondere categorieën persoonsgegevens te verwerken, deze gegevens niet betrekken in de controlewerkzaamheden. Daarmee wordt het beginsel van dataminimalisatie in ogenschouw genomen. Indien het noodzakelijk is om bijzondere categorieën persoonsgegevens te raadplegen dan zal de accountant als verwerkingsverantwoordelijke passende technische en organisatorische maatregelen moeten treffen om te waarborgen dat de verwerking in overeenstemming is met de AVG.³² De NBA ondersteunt accountants daarbij. De AP houdt toezicht op de naleving van de wettelijke regels voor de bescherming van persoonsgegevens. De AP kan indien er sprake is van een overtreding van de AVG handhavend optreden en een boete opleggen.

Onderdeel K (artikel 28)

Het onderwerp van artikel 28, genetische gegevens, is strikt gereguleerd. Op grond van artikel 9, vierde lid, van de AVG, kunnen lidstaten bijkomende voorwaarden, waaronder beperkingen, invoeren als het dergelijke gegevens betreft. Om duidelijk te maken dat de wetgever hier gebruik van heeft gemaakt, wordt gerefereerd aan het desbetreffende artikellid in de AVG dat de ruimte laat voor nationaal recht om iets aanvullends (in casu iets strengers) te regelen. Het is kortom, in andere gevallen dan waar het eerste lid op ziet, *uitsluitend* toegestaan genetische gegevens te verwerken indien aan voorwaarde a of b is voldaan. Dat wil zeggen dat de verwerking niet kan worden gebaseerd op enige andere normaal geldende uitzondering op het verbod van artikel 9, eerste lid, van de AVG.

Nu gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid tot beperking die artikel 9, vierde lid, van de AVG aan de nationale wetgever biedt, wordt met de voorgestelde wijziging de gekozen wetssystematiek in de UAVG, waarin deze ruimte telkens expliciet wordt benoemd ("gelet op"), consequent doorgevoerd.

Materieel gezien wijzigt er niets: het verwerken van genetische gegevens enkel is toegestaan wanneer het betrekking heeft op de persoon wiens gegevens het betreft (eerste lid). De reikwijdte van de uitzondering op grond van het tweede lid (waarbij de gegevens geen betrekking hebben op de persoon wiens gegevens het betreft) is dus

³² Zie artikel 24 van de AVG

bepikt tot alleen de genoemde uitzondering. Dat wil zeggen dat de uitzondering bijvoorbeeld niet geldt voor familieleden in de genetische lijn, zelfs niet indien zij daar uitdrukkelijk toestemming voor zouden hebben gegeven; de normale uitzonderingen zoals opgenomen in het tweede lid van artikel 9 van de AVG zijn door het gebruik van het woord "uitsluitend" in deze specifieke situatie derhalve niet van toepassing.

Onderdeel L (artikel 29)

Op grond van artikel 29 is het verbod om biometrische gegevens te verwerken met het oog op de unieke identificatie van een persoon niet van toepassing, indien de verwerking noodzakelijk is voor authenticatie of beveiligingsdoeleinden. Artikel 9, tweede lid, onderdeel g, van de AVG maakt het mogelijk om bij lidstatelijk recht een dergelijke uitzondering te maken op het verbod om biometrische gegevens te verwerken indien de verwerking noodzakelijk is om "redenen van zwaarwegend algemeen belang".

Met het in de wettekst opnemen van de eis dat bij het gebruik maken van deze wettelijke uitzondering, het noodzakelijk is ook nog in het concrete geval te toetsen aan het bedoelde zwaarwegend algemeen belang, wordt in een extra waarborg voorzien. In de rechtspraak zal een verwerkingsverantwoordelijke nu telkens zelf actief moeten toetsen of ook in het specifieke geval wel aan het vereiste "noodzakelijk voor een zwaarwegend algemeen belang" is voldaan, voordat een beroep op de uitzondering kan worden gedaan. Deze afweging zal vervolgens door de AP en uiteindelijk ook door de rechter worden beoordeeld.

In de toelichting bij dit artikel bij de invoering van de UAVG, werd reeds als voorbeeld van een zwaarwegend algemeen belang de toegang tot een kerncentrale gegeven in tegenstelling tot de toegang van een garage van een reparatiebedrijf. De beveiliging van een kerncentrale is natuurlijk een aansprekend voorbeeld van een zwaarwegend algemeen belang. Maar ook het beschermen van de volksgezondheid, het voorkomen van milieuschade of het beveiligen van vitale processen kunnen redenen zijn waarmee aan de eis van zwaarwegend algemeen belang wordt voldaan. Er zal in ieder geval een belang gediend moeten worden dat uitstijgt boven louter reguliere bedrijfs- of organisatiebelangen (als efficiëntie of kostenbesparing), wil een verwerkingsverantwoordelijke een beroep op deze uitzondering kunnen doen.

Met de dubbele noodzakelijkheidstoets (noodzakelijk voor de authenticatie of beveiligingsdoeleinden én noodzakelijk omwille van een zwaarwegend algemeen belang) wordt invulling gegeven aan de eis van artikel 9, tweede lid, onderdeel g, van de AVG, die passende en specifieke maatregelen vergt ter bescherming van grondrechten en de fundamentele belangen van betrokkene.

Naast het benoemen van het criterium van het zwaarwegend algemeen belang in de wettekst wordt tevens voorgesteld om ook de doelbeperking expliciet te maken, namelijk de rechtmatige toegang tot bepaalde plaatsen, gebouwen, diensten, producten, informatie- of werkprocessystemen.

De voorgestelde aanvullingen van artikel 29 dragen bij aan de rechtszekerheid bij het verwerken van biometrische gegevens voor genoemde doeleinden en kunnen daarmee de gewenste duidelijkheid bieden, een punt van aandacht dat door VNO-NCW en MKB-Nederland naar voren is gebracht.

Onderdeel M (artikel 30)

Eerste onderdeel

Artikel 22 van de UAVG herhaalt letterlijk de uitzondering op het verbod op verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens, zoals reeds gelden op grond van artikel 9, tweede lid, onderdelen a, c, d, e en f, van de AVG. Hiervoor is, mede op advies van de Afdeling advisering van de Raad van State,³³ gekozen omwille van de overzichtelijkheid; alle uitzonderingen die gelden op het verbod van artikel 9, eerste lid van de AVG om bijzondere categorieën persoonsgegevens te mogen verwerken, staan zodoende in de UAVG ongeacht de vraag of deze uitzonderingen direct werken op grond van de AVG of dat er gebruik is gemaakt van de mogelijkheid die de AVG biedt voor de nationale wetgever om nieuwe uitzonderingen te maken in nationale wetgeving. Artikel 22 bevat de direct op grond van de AVG al geldende uitzonderingen en de uitzonderingen in de daarna volgende artikelen van de UAVG zijn gebaseerd op de ruimte voor nationaal recht geboden door de AVG.

Nu hetgeen wordt voorgesteld een uitzondering bevat op het verbod op verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens die op grond van artikel 9, tweede lid, onderdeel g, van de AVG wordt toegevoegd door de nationale wetgever, past het beter in de systematiek van de UAVG om het op te nemen in artikel 30 van de UAVG. Tekstueel wordt echter wel voorgesteld aan te sluiten bij artikel 22, tweede lid, onder c, van de UAVG (en het corresponderende artikel 9, tweede lid, onderdeel d, van de AVG).

Dit eerste onderdeel van onderdeel M regelt dat het genoemde verbod om persoonsgegevens over de gezondheid te verwerken niet geldt als de verwerking wordt verricht door een stichting, een vereniging of een andere instantie zonder winstoogmerk die het gebied van volksgezondheid werkzaam is en voor zover de verwerking van de bijzondere categorieën van persoonsgegevens onlosmakelijk verbonden is met hun doelstellingen. Op dit moment ziet de uitzondering zoals opgenomen in artikel 22, tweede lid, onderdeel c, van de UAVG niet op stichtingen, verenigingen of andere instanties zonder winstoogmerk waarbij het verwerken van persoonsgegevens over de gezondheid aan de orde is voor zover inherent aan het lidmaatschap of de gerechtvaardigde activiteiten. Dat artikellid ziet alleen op dergelijke stichtingen, verenigingen of instanties die op politiek, levensbeschouwelijk, godsdienstig of vakbondsgebied werkzaam zijn. Voorgesteld wordt om te regelen dat verenigingen voor cliëntenbelangen in zorg en welzijn, zoals patiëntenverenigingen maar ook verenigingen van gehandicaptensport voor intern gebruik, gegevens over de gezondheid van hun leden mogen verwerken. Op dit moment is het alleen mogelijk om op basis van uitdrukkelijke toestemming dergelijke gegevens te verwerken en dat leidt tot veel onzekerheid en problemen in de praktijk. Om de voorkomen dat een vereniging niet kan functioneren conform haar maatschappelijk gewichtige doelstellingen wordt dit artikellid toegevoegd aan artikel 30.

Tweede onderdeel, onder a

Het voorstel om in de aanhef van het derde lid van artikel 30 een referentie toe te voegen naar onderdeel g van het tweede lid van artikel 9 van de AVG, vindt zijn grondslag in het feit dat niet enkel verplichte zorgverzekeraars zich op de uitzondering van onderdeel b van het derde lid kunnen beroepen (daarin is voorzien in de al bestaande referentie aan onderdeel h van artikel 9, tweede lid, van de AVG), maar dat ook andere typen verzekeraars een beroep kunnen doen op deze uitzondering. Te denken valt aan aanbieders van levensverzekeringen, herverzekeringen, ongevallenzekereringen, overlijdensrisicoverzekeringen en schadeverzekeringen. De

³³ Zie hiervoor Kamerstukken II 2017/18, 34851, nr. 4, p. 40 en 41 en de reactie van de regering op p. 43.

mogelijkheid om in het nationale recht een uitzondering te maken op het verbod om persoonsgegevens over de gezondheid te verwerken, is voor deze laatste categorieën verzekeringen gebaseerd op de ruimte die de AVG daartoe biedt in artikel 9, tweede lid, onderdeel g. Derhalve wordt voorgesteld om, conform de gehanteerde systematiek in de UAVG, deze ruimte ("gelet op") in de aanhef van dit artikellid expliciet te benoemen.

Tweede onderdeel, onder b, c en d

In het belang van een goede hulpverlening zijn hulpverleners op grond van artikel 454 van boek 7 van het Burgerlijk Wetboek verplicht om een medisch dossier in te richten, bij te houden en te bewaren.³⁴ De bewaarplicht geldt voor 20 jaar vanaf de laatste wijziging in het dossier. Met het bewaren van een medisch dossier wordt bijvoorbeeld kennis verkregen van eerdere ziekten, correlaties tussen eerder doorgemaakte ziekten of een ondergane behandeling en latere ziekte of behandeling. Zo blijken gegevens over een behandeling in de vroege jeugd vaak nuttig voor een goede hulpverlening op latere leeftijd.³⁵

De hulpverlener die het dossier inricht, bijhoudt en bewaart, zorgt ook voor het beheer van het dossier. Dit betekent dat de hulpverlener er voor zorgt dat een patiënt zijn rechten met betrekking tot zijn medisch dossier kan uitoefenen. Zo heeft de patiënt in beginsel recht op inzage in en afschrift van dit dossier.³⁶ Ook kan een patiënt de hulpverlener vragen de bewaarde bescheiden te vernietigen.³⁷ Bij het uitoefenen van deze rechten kan een voorafgaand oordeel van de hulpverlener nodig zijn.³⁸ Daarnaast zal bij de uitoefening van deze rechten ook vaak begeleiding van de hulpverlener nodig zijn. Bijvoorbeeld in het geval dat inzage wordt gevraagd, maar de medische informatie te complex is om te begrijpen zonder medische achtergrond. Het vellen van de vereiste oordelen en het geven van de noodzakelijke begeleiding zijn integraal onderdeel van het beheer van de dossiers.

De plicht voor de hulpverlener om een medisch dossier te bewaren is naar zijn aard en strekking niet gekoppeld aan het behoud van de status van hulpverlener. Dat betekent dat deze verplichting blijft gelden in geval van bijvoorbeeld faillissement, pensionering of overlijden van een hulpverlener. Het blijft dan ook de verantwoordelijkheid van de hulpverlener (die ook een rechtspersoon kan zijn³⁹) om ervoor te zorgen dat de dossiers gedurende de voorgeschreven bewaartermijn worden bewaard en beheerd.

In de praktijk gaat dit vaak goed, maar niet altijd. Dan is niet geregeld dat de verantwoordelijkheid voor het beheren en bewaren van het medisch dossier wordt overgenomen door een andere hulpverlener. Vaak kan dan alsnog een andere hulpverlener gevonden worden die deze taken op zich neemt. Bijvoorbeeld in geval van doorstart bij een faillissement de overnemende partij.

Wanneer dit echter niet lukt kan, in zeer specifieke gevallen, indien de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) of de Minister voor Medische Zorg (MZ) van oordeel is dat de zorg voor het bewaren en beheren van de medische dossiers niet

³⁴ Kamerstukken II, 1989/90, 21561, nr. 3, p. 17, 34 en 35.

³⁵ Kamerstukken II, 2017/18, 34994, nr. 3, p. 6.

³⁶ Artikel 456 van boek 7 van het Burgerlijk Wetboek.

³⁷ Artikel 455 van boek 7 van het Burgerlijk Wetboek.

³⁸ Zie artikel 456, tweede zin, en artikel 455, tweede lid, van boek 7 van het Burgerlijk Wetboek.

³⁹ Kamerstukken II 1989/90, 21561, nr. 3, p. 29 en 34.

langer gewaarborgd kan worden en er geen andere oplossing mogelijk is, de desbetreffende Minister een faciliterende rol spelen bij het borgen van het bewaren en beheren van de dossiers. De zorg voor het bewaren en beheren van de dossiers wordt dan belegd bij een derde partij op wie eveneens het medisch beroepsgeheim rust, zijnde een hulpverlener, instelling of voorziening voor gezondheidszorg of maatschappelijke dienstverlening (hierna: hulpverlener of hulpverlenende instelling). Deze hulpverlener of hulpverlenende instelling wordt daarmee uiteraard niet verantwoordelijk voor de kwaliteit van de zorg die door de oorspronkelijke hulpverlener is geleverd, alleen voor het bewaren en beheren van de dossiers.

De medische dossiers gaan in een dergelijk geval direct over van bijvoorbeeld de curator (in geval van faillissement) of een nabestaande (in geval van overlijden) naar de hulpverlener of hulpverlenende instelling zonder dat de Minister van VWS of de Minister voor MZ ze in handen krijgt. Er is dus géén sprake van verwerking van persoonsgegevens door een van de ministers. Waar mogelijk zal voor de overdracht van de medische dossiers naar die derde partij toestemming gevraagd worden aan de patiënt. In zeer uitzonderlijke gevallen is dit echter praktisch onmogelijk, bijvoorbeeld vanwege het volume van het aantal dossiers, of wanneer de actuele adresgegevens van de patiënten niet meer te achterhalen zijn (omdat het vragen onmogelijk⁴⁰ was of onevenredig veel inspanning vergde).

De desbetreffende minister neemt bij de beoordeling, of er sprake is van een situatie waarin de zorg voor het bewaren en beheren van de medische dossiers niet langer gewaarborgd kan worden, mee de mate waarin geprobeerd is om de actuele adresgegevens te achterhalen en de afwegingen die daarbij betrokken zijn. Bovendien zal, om te voorkomen dat tegen de zin van de patiënt de dossiers aan een derde partij worden overgedragen, tijdig zo breed mogelijke kenbaarheid worden gegeven van de op handen zijnde overdracht, bijvoorbeeld door berichtgeving middels verschillende kanalen (zoals door huisartsen in de omgeving van de hulpverlener waarvan de verantwoordelijkheid voor het beheren en bewaren van het medisch dossier is overgenomen). Dit soort eisen kunnen worden opgenomen in de ministeriële regeling op basis van het voorgestelde zevende lid, of direct in het toestemmingsbesluit.

Recent is gebleken dat er onduidelijkheden bestaan over de vraag of het verwerken van de gegevens uit het medische dossier naar een derde partij in de hierboven omschreven situatie voldoet aan de eisen die de AVG stelt. Daarom wordt met de voorgestelde bepalingen het hierboven beschreven juridische construct geëxpliciteerd. De genoemde onduidelijkheden hebben er bijvoorbeeld bij de afwikkeling van het faillissement omtrent het MC Slotervaart toe geleid dat het overdragen van medische dossiers een tijdrovende exercitie betrof. Voor de medische dossiers van het MC Slotervaart is overigens door de medewerking van alle betrokken partijen uiteindelijk een maatwerkoplossing gevonden.⁴¹

Gegevens in medische dossiers zijn gegevens over de gezondheid en vormen dus een bijzondere categorie persoonsgegevens als bedoeld in de AVG. Artikel 9, eerste lid, van de AVG verbiedt de verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens.

⁴⁰ Wanneer er sprake is van hele oude adresgegevens, waardoor de kans bestaat dat er medische gegevens naar een verkeerde persoon gestuurd worden, kan het vanuit beschermings- en zorgplichtoptiek ook 'onmogelijk' zijn om toestemming te vragen.

⁴¹ Kamerstukken II 2019/20, 31016, nr. 283.

Artikel 9, tweede lid, onderdeel h, van de AVG, in samenhang met artikel 9, derde lid, van die verordening biedt echter ruimte om van dat verbod af te wijken in lidstatelijk recht.

In artikel I, onderdeel M, onder c, wordt voorgesteld een onderdeel aan artikel 30, derde lid, toe te voegen, waarmee gebruik wordt gemaakt van die ruimte. Wanneer sprake is van de hierboven omschreven situatie zal een ander dan de oorspronkelijke hulpverlener de desbetreffende dossiers overdragen. Dit kan dus bijvoorbeeld een curator zijn in geval van faillissement, of een nabestaande in geval van overlijden van een hulpverlener.

Expliciet is geregeld dat deze invulling van artikel 9, tweede lid, onderdeel h, pas gaat gelden op het moment dat de betrokkene (in de voorliggende situaties is dat altijd de patiënt of zijn vertegenwoordiger) geen uitdrukkelijke toestemming heeft gegeven, omdat het vragen van de toestemming onmogelijk was of onevenredig veel inspanning vergde. Deze explicitering is nodig geacht, om aan te geven dat hier gaat om een laatste redmiddel gaat: in beginsel moet geprobeerd worden om toestemming te krijgen. Daarnaast geldt dat de uitzondering op het verbod om gegevens te verwerken in de eerder omschreven situatie alleen geldt wanneer de Minister van VWS of de Minister voor MZ van oordeel is dat de zorg voor het bewaren en beheren van die dossiers door faillissement, overlijden of ontstentenis van een daarvoor verantwoordelijk hulpverlener niet kan worden gewaarborgd en hij toestemming heeft gegeven voor de overdracht. Hiermee wordt geborgd dat terughoudend omgegaan wordt met deze oplossingsrichting, er op een correcte manier uitvoering wordt gegeven aan de AVG en dat de persoonsgegevens voldoende beschermd worden. De desbetreffende Minister kan immers in het toestemmingsbesluit voorwaarden stellen aan de overdracht. Bij ministeriële regeling kunnen eveneens nadere eisen en voorwaarden worden opgenomen waaraan dient te zijn voldaan wil een van beide Ministers toestemming verlenen. Zo kunnen in de ministeriële regeling bijvoorbeeld voorwaarden worden opgenomen over de werkprocessen omtrent de beheer- en bewaarplicht of de methode van overdracht.

In artikel I, onderdeel 2, onder b, wordt voorgesteld een zinsnede aan artikel 30, derde lid, onderdeel a, van de UAVG toe te voegen, waarin verduidelijkt wordt dat ook de nieuwe hulpverlener of hulpverlenende instantie die zorg gaat dragen voor het bewaren en beheren van de medische dossiers in de hierboven omschreven situatie onder de uitzondering, bedoeld in artikel 30, derde lid, onderdeel a, van de UAVG valt. Het betreft hier dus niet een nieuwe invulling van de ruimte die gegeven wordt in artikel 9, tweede lid, onderdeel h, van de AVG maar een verduidelijking van de bestaande invulling van die ruimte.

Op beide nieuwe bepalingen is artikel 30, vierde lid, van de UAVG van toepassing. In artikel 30, vierde lid, van de UAVG is kort gezegd bepaald dat verwerking alleen mag geschieden door personen met een beroepsgeheim en als daarvan geen sprake is, de verwerkingsverantwoordelijke tot geheimhouding van de gegevens verplicht is.

Normaliter heeft de ontvangende hulpverlener of hulpverlenende instelling, als verwerkingsverantwoordelijke van gegevens die niet van de betrokkene zijn verkregen, op grond van artikel 14 van de AVG een informatieplicht. In de voorliggende situatie is echter in ieder geval sprake van een uitzondering als bedoeld in artikel 14, vijfde lid,

onderdeel b, van de AVG. Immers, het gaat om de situatie dat het achterhalen van de adresgegevens onmogelijk is gebleken of onevenredig veel inspanning vergt. Ook kan de uitzondering als bedoeld in artikel 14, vijfde lid, onderdeel a, van de AVG van toepassing zijn, indien er brede kenbaarheid wordt gegeven aan de voorgenomen overdracht. Daarnaast kan ook de uitzondering, bedoeld in artikel 14, vijfde lid, onderdeel d, van de AVG relevant zijn. Gezien de gevoeligheid van de gegevens is het niet ondenkbaar dat de patiënt geen informatie thuis wil ontvangen. Bovendien moet voorkomen worden dat informatie naar een inmiddels verouderd adres wordt gestuurd.

Duidelijkheidshalve wordt hier nog vermeld dat de voorgestelde bepalingen geen (wettelijke) uitzondering vormen op het medisch beroepsgeheim, bedoeld in artikel 457 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 88 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg. Dat betekent dat het zich kan voordoen dat in een geval waarin op grond van het verbod om medische gegevens te verwerken niet van toepassing is, het medische beroepsgeheim toch aan de gegevensverwerking in de weg kan staan. Dit betekent dat het verwerken van gezondheidsgegevens eerst moet worden getoetst aan de regels voor doorbreking van het medisch beroepsgeheim. Pas wanneer verwerking van gezondheidsgegevens niet in strijd is met het medisch beroepsgeheim, komt men toe aan toetsing aan het voorgestelde artikelen.⁴² Er wordt op dit moment verkend of in de hierboven omschreven situatie, wanneer toestemming niet op de gebruikelijke manier verkregen kan worden, een doorbrekingsgrond voor het medisch beroepsgeheim gecreëerd moet worden.

Naast een beroep op de uitzondering op het algemene verbod van artikel 9, eerste lid, van de AVG als er bijzondere categorieën persoonsgegevens worden verwerkt, dient voor het verwerken van alle persoonsgegevens altijd een grondslag aanwezig zijn in de zin van artikel 6 van de AVG. Bij het bewaren, beheren en overdragen van medische dossiers naar een derde partij in de hierboven omschreven situatie is in ieder geval sprake van een grondslag als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdeel c, van de AVG, omdat de grondslag de wettelijke plicht betreft om medische dossiers te bewaren, bedoeld in artikel 454 van boek 7 van het Burgerlijk wetboek.

Voor wat betreft overdracht van dossiers bij faillissement heeft het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden geoordeeld dat het in ieder geval tot de taak van de curatoren behoort om in eerste instantie medische dossiers te bewaren en zo nodig en mogelijk een ordelijke overdracht van deze dossiers aan een opvolgende hulpverlener te realiseren.⁴³ Dit maakt dat bij overdracht van medische dossiers naar een derde partij in de hierboven omschreven situatie door curatoren ook sprake is van een grondslag als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdeel e, van de AVG, omdat verwerking noodzakelijk is voor de uitoefening van de taak van algemeen belang die de curator uitvoert op basis van de Faillissementswet.⁴⁴ Een nabestaande die door het accepteren van de boedel medische gegevens onder zich krijgt, zal zich kunnen baseren op de grondslag "gerechtvaardigd belang" als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdeel f, van de AVG op het moment dat hij deze dossier overdraagt aan een opvolgende hulpverlener of hulpverlenende instantie op wie het medisch beroepsgeheim rust.

⁴² Zie ook Kamerstukken II 2017/18, 34851, nr. 3, p. 110.

⁴³ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 26-03-2019, ECLI:NL:GHARL:2019:2644.

⁴⁴ Op basis van artikel 68, eerste lid, van de Faillissementswet heeft de curator de taak van algemeen belang om de failliete boedel te beheren en af te wikkelen.

Aangezien de voorgestelde bepalingen enkel betrekking hebben op zeer uitzonderlijke situaties, hebben de bepalingen die het louter mogelijk maken om bijzondere categorieën persoonsgegevens te verwerken door een uitzondering op het verbod om deze gegevens te verwerken te creëren in die specifiek gevallen, geen financiële of andere gevolgen. Financiële gevolgen kunnen ontstaan door een eventueel besluit van de Minister van VWS of de Minister voor MZ tot verlenen van een financiële bijdrage voor het bewaren en beheren van medische dossiers in het geval van een last resort oplossing. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat wanneer er sprake is van een zeer specifieke gevallen waarin de Minister van VWS of de Minister voor MZ een faciliterende rol spelen bij het borgen van het bewaren en beheren van de dossiers, er altijd gekeken zal worden of de kosten in eerste instantie op de boedel van de failliete hulpverlener kan worden verhaald. De AP houdt toezicht op en handhaaft de voorgestelde bepalingen.

Gezien de aard van de voorgestelde bepalingen is in de fase van beleidsontwikkeling een gegevensbeschermingseffectbeoordeling uitgevoerd. Met behulp hiervan is de noodzaak onderzocht van de voorgenomen verwerking van persoonsgegevens en zijn op gestructureerde wijze de gevolgen en risico's van de maatregelen en het systeem voor gegevensbescherming in kaart gebracht. Hierbij is in het bijzonder aandacht besteed aan de beginselen van transparantie, gegevensminimalisering, doelbinding, het vereiste van een goede beveiliging en de rechten van de betrokkenen. Uit de gegevensbeschermingseffectbeoordeling volgt dat de voorgestelde bepalingen voor gegevensverwerking enkele risico's met zich brengen voor de rechten van de betrokkenen. De kans dat deze risico's zich voordoen worden echter gering geacht en bovendien zoveel mogelijk gemitigeerd. De belangrijkste risico's zijn:

- het risico dat tegen de wil van de patiënt het medisch dossier wordt overgedragen. Daarbij is het van belang dat in beginsel uiteraard toestemming gevraagd wordt aan de patiënt en alleen in zeer uitzonderlijke gevallen, wanneer dit praktisch onmogelijk is, overdracht zonder toestemming mag en kan plaatsvinden. Dit risico wordt in dat specifieke geval zoveel mogelijk gemitigeerd door tijdig zo breed mogelijke kenbaarheid te geven van de op handen zijnde overdracht, bijvoorbeeld door berichtgeving middels verschillende kanalen (zoals door huisartsen in de omgeving van de hulpverlener waarvan de verantwoordelijkheid voor het beheren en bewaren van het medisch dossier is overgenomen). Ook is meegewogen dat het algemeen belang van veruit de meeste patiënten bij het op zorgvuldige wijze bewaren en beheren van de medische dossiers prevaleert boven een individueel bezwaar tegen overdracht; en
- het risico dat er onvoldoende kennis is bij de opvolgende hulpverlener of hulpverlenende instantie die de bewaar- en beheerplicht overneemt, of de bewaar- en beheerplicht anders uitvoert dan was beoogd. Dit risico is gering vanwege de bestaande wet- en regelgeving voor het bewaren en beheren van medische dossiers. De overnemende partij is al verwerkingsverantwoordelijk in de zin van de AVG volledig verantwoordelijk en aansprakelijk voor het nakomen van alle verplichtingen die op een verwerkingsverantwoordelijke rusten op grond van de AVG. De AP houdt toezicht op en handhaaft de voorgestelde bepalingen. Bovendien kunnen in de ministeriële regeling op grond van het nieuw voorstelde zevende lid ook nadere voorwaarden worden verbonden aan het krijgen van toestemming die specifiek betrekking hebben op de bescherming van persoonsgegevens.

Bij de voorbereiding van de bepaling zijn de AP en curatoren van het MC Slotervaart betrokken geweest en is gebruik gemaakt van hun expertise rondom

gegevensverwerking en hun ervaring met de overdracht van medische dossiers van het MC Slotervaart naar een opvolgende hulpverlener of hulpverlenende instantie.

Onderdeel N (artikel 32)

Eerste onderdeel

Artikel 10 van de AVG biedt ruimte aan de nationale wetgever regels te stellen over het verwerken van gegevens van strafrechtelijke aard. Nu gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid die de AVG aan de nationale wetgever biedt in artikel 32, wordt met de voorgestelde wijziging de gekozen wetssystematiek in de UAVG, waarin deze ruimte telkens expliciet wordt benoemd ("gelet op"), consequent doorgevoerd.

Tweede onderdeel

Voor de toelichting bij de tweede voorgestelde aanpassing in artikel 32 wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 22 van de UAVG in onderdeel H van dit artikel.

Derde onderdeel

Voor de toelichting bij dit derde onderdeel wordt verwezen naar de toelichting bij onderdeel I van artikel I. Er mag geen twijfel bestaan over het feit dat een persoon die aangifte doet⁴⁵ en als gevolg daarvan gegevens van strafrechtelijke aard verwerkt⁴⁶ of een persoon die, om te voldoen aan een vordering van een daartoe bevoegde autoriteit, dergelijke gegevens van strafrechtelijk aard moet verwerken, daartoe gerechtigd is.

Onderdeel O (artikel 33)

Voor de toelichting bij de voorgestelde aanpassing in de aanhef van artikel 33 van de UAVG wordt verwezen naar het eerste onderdeel van onderdeel N van artikel I van onderhavig wetsvoorstel.

Onderdeel P (artikel 41)

Eerste onderdeel, eerste lid

Met deze wijziging wordt beoogd om geheel aan te sluiten bij de formulering van artikel 23 van de AVG door te spreken van "het beperken van de reikwijdte" van rechten en verplichtingen in plaats van het "buiten toepassing laten" daarvan. Deze laatste formulering was ontleend aan artikel 43 Wbp maar wekt te veel de suggestie als ware er louter sprake van een digitale keuze (ofwel toepassen ofwel buiten toepassing laten). De formulering zoals gebezigd in artikel 23 van de AVG laat meer ruimte voor tussenvarianten waarbij een recht bijvoorbeeld slechts tijdelijk wordt ingeperkt of alleen op een bepaald vlak. De formulering laat nog steeds ook de ruimte voor de meest rigoureuze variant waarbij rechten van betrokkene geheel buiten toepassing kunnen worden gelaten door de verwerkingsverantwoordelijke.

Tweede onderdeel, derde, vierde en vijfde lid

In de memorie van toelichting bij de UAVG⁴⁷ is uitgebreid ingegaan op het vangnetkarakter van artikel 41 UAVG. Het artikel is opgenomen omdat het nu eenmaal niet altijd

⁴⁵ Zolang de gegevens die worden versterkt bij het doen van aangifte niet relatief eenvoudig herleidbaar zijn tot een identificeerbare natuurlijke persoon (hetgeen ook vaak het geval zal zijn bij het doen van aangifte), is de (U)AVG niet op die gegevens van toepassing.

⁴⁶ Daaronder vallen immers juist alle gegevens over een verdenking van een strafbaar feit.

⁴⁷ Kamerstukken II 2017/18, 34851, nr. 3, p. 47-49 en p. 122.

op voorhand te voorzien is voor de nationale wetgever in welke situaties er in de praktijk daadwerkelijk een noodzaak tot inperken van de reikwijdte van bepaalde rechten van betrokkene bestaat. Voorgaande geldt voor bestaande situaties maar zeker ook de toekomst is wat dit betreft in hoge mate onvoorzienbaar. De in dit artikel geboden generieke mogelijkheid voor een verwerkingsverantwoordelijke om bepaalde rechten van betrokkenen in te perken, is dan ook alleen inroepbaar in uitzonderlijke individuele situaties waarin aan de ene kant de wetgever (nog) niet heeft voorzien in een oplossing (door op grond van artikel 23 van de AVG op formeel wettelijk niveau te regelen dat in dat specifiek geval bepaalde rechten van betrokkenen kunnen worden beperkt) terwijl er aan de andere kant dermate grote in het artikel opgesomde belangen op het spel staan voor de verwerkingsverantwoordelijke dat dit het (deels) beperken van voornoemde rechten rechtvaardigt.

Dat is een zware eis die ook door de AP en door een rechter kritisch zal worden beoordeeld. Een verwerkingsverantwoordelijke dient hier zeker niet te lichtvaardig toe over te gaan. Om daarvoor te zorgen, maar met name om er voor te zorgen dat de betrokkene wiens rechten worden beperkt (bijvoorbeeld een afwijzing van zijn inzage verzoek) de door de verwerkingsverantwoordelijke gemaakte afweging op waarde kan schatten en zodoende kan beoordelen of hij het beperken van zijn rechten eventueel zou willen en kunnen aanvechten, is het voorgestelde vierde lid toegevoegd aan het artikel.⁴⁸ Dit vierde lid regelt dan ook enerzijds dat de verwerkingsverantwoordelijke zijn afweging en de onderbouwing van meet af aan transparant maakt en anderzijds dat de AP een afschrift krijgt van zijn besluit en de bijbehorende motivering.

Op grond van het voorgestelde vijfde lid stelt de AP deze informatie periodiek ter beschikking aan Onze minister. Deze laatste twee onderdelen (afschrift aan AP en informatie aan Onze Minister) zijn toegevoegd om te zorgen dat als er in één bepaalde situatie regelmatig een terecht beroep blijkt te worden gedaan op deze vangnetbepaling door verschillende verwerkingsverantwoordelijken, de wetgever daarvan periodiek op de hoogte wordt gesteld. Zodoende wordt geborgd dat daar waar men, zonder dat men dit van elkaar weet, eigenlijk op structurele basis deze vangnetbepaling inroept, dit in ieder geval wordt gesignaleerd. Alleen met die informatie kan de wetgever immers overgaan tot het vervolgens creëren van een op die structurele situatie toegesneden wettelijke uitzondering, waar artikel 23 van de AVG de nationale wetgever onder bepaalde voorwaarde de ruimte toe biedt.

Het voorgestelde derde lid regelt tot slot dat een verwerkingsverantwoordelijke in ieder geval geen beroep kan doen op deze vangnetbepaling in situaties waarin reeds is voorzien door de wetgever. Daarmee ook het vangnet-karakter van deze bepaling nog eens onderstrepd. Het is met andere woorden als de wetgever de situatie heeft onderkent en heeft voorzien in een regeling, niet meer mogelijk voor een verwerkingsverantwoordelijke om nog verder gaande beperkingen van de reikwijdte van de rechten van betrokkene te baseren op dit artikel. Er is dan immers geen sprake (meer) van een door de wetgever op voorhand niet-voorzien omstandigheid hetgeen het bestaansrecht is van artikel 41 van de UAVG.

Onderdeel Q (artikel 41 na rectificatie)

In het concept van de tweede rectificatie van de Nederlandse vertaling van de AVG zoals begin maart 2019 is aangeboden aan de juridisch linguïstische dienst van de Europese

⁴⁸ Ook de AP of de rechter worden zodoende beter in staat gesteld een oordeel te vellen over de door de verwerkingsverantwoordelijke gemaakte afweging.

Commissie door Nederland en België gezamenlijk, maar die nog niet officieel is doorgevoerd ten tijde van het opstellen van onderhavige toelichting, wordt een correctie van de vertaling van artikel 23, eerste lid, AVG voorgesteld.⁴⁹

Nu de formulering van dit artikel 23 van de AVG als basis heeft gediend voor artikel 41 van de UAVG, wordt voorgesteld om, zodra de rectificatie is doorgevoerd, ook de formulering van artikel 41 van de UAVG dienovereenkomstig aan te passen.

De reden dat niet is gekozen om het op grond van artikel 41 ook mogelijk te maken om het recht om niet te worden onderworpen aan een uitsluitend op geautomatiseerde verwerking gebaseerd besluit zoals is geregeld in artikel 22 AVG, buiten toepassing te kunnen laten, is gelegen in het feit dat artikel 41 UAVG slechts bedoeld is als vangnetbepaling. Alleen in die situaties waarin de nationale wetgever (nog) niet heeft kunnen voorzien in een wettelijke bepaling, conform artikel 23 AVG – op grond waarvan mag worden afgeweken van bepaalde rechten en plichten -, kan een verwerkingsverantwoordelijke, onder stikte voorwaarden, een beroep doen op artikel 41. Deze mogelijkheid is dus uitdrukkelijk niet bedoeld voor die gevallen waarin sprake is van een structurele en vooraf voorzienbare behoefte om af te mogen wijken van rechten van betrokkenen. In dat geval dient de wetgever te voorzien in een nationaal wettelijke bepaling. De Raad van State heeft geadviseerd om de verwijzing in artikel 41 naar artikel 22 AVG te verwijderen, immers: *“Een geautomatiseerd besluit verdraagt zich (bovendien) slecht met de vereiste individuele afweging die van de verwerkingsverantwoordelijke wordt gevraagd bij de beperking van rechten en verplichtingen.”*⁵⁰

Voor de goede orde zij opgemerkt dat door het toevoegen van de referentie aan artikel van de 5 AVG in de aanhef van artikel 412 UAVG uitdrukkelijk niet is beoogd om het mogelijk te maken dat verwerkingsverantwoordelijken bijvoorbeeld de doelbinding doorbreken op grond van artikel 41. De reden om dit op deze plaats te benadrukken is gelegen in het feit dat voorheen op grond van het, voor het overige zeer vergelijkbare, artikel 43 van de Wbp het wel mogelijk was om ook het beginsel van doelbinding te doorbreken. Op grond van artikel van de 23 AVG is dit echter voor de nationale wetgevers (blijkens de beperking *“voor zover de bepalingen van dat artikel (5) overeenkomen met de rechten en plichten als bedoeld in de artikelen 12 tot en met 22”*) niet meer mogelijk en derhalve bestaat die mogelijkheid dus ook op grond van artikel 41 niet (meer) voor verwerkingsverantwoordelijken.

Onderdeel R (artikel 43)

Artikel 85, tweede lid, van de AVG verplicht lidstaten ertoe om uitzonderingen of afwijkingen van de belangrijkste materieelrechtelijke bepalingen van de AVG vast te stellen voor verwerking voor journalistieke doeleinden of ten behoeve van academische, artistieke of literaire uitdrakkingsvormen. Aan deze verplichting is middels artikel 43 van de UAVG voldaan. Het eerste lid van dat artikel sluit de toepasselijkheid van de UAVG uit voor de verwerking van persoonsgegevens voor uitsluitend journalistieke doeleinden en ten behoeve van uitsluitend academische, artistieke of literaire uitdrakkingsvormen, met uitzondering van de artikelen 1 tot en met 4 en het eerste en tweede lid van artikel 5 van de UAVG.

⁴⁹ De tekst van de aanhef van artikel 23 van de AVG zal, voor zover relevant, als volgt komen te luiden: *“(…) artikel 5 voor zover de bepalingen van dat artikel overeenkomen met de rechten en plichten als bedoeld in de artikelen 12 tot en met 22 (...)”*

⁵⁰ Kamerstukken II 2017/18, 34851, nr. 4, p. 47-48.

Doordat bij amendement⁵¹ artikel 2a in de UAVG is ingevoegd, valt dit artikel onbedoeld onder de opsomming van het artikel 43, eerste lid van de UAVG, waardoor artikel 2a van toepassing is op de verwerking van persoonsgegevens voor uitsluitend journalistieke doeleinden en ten behoeve van uitsluitend academische, artistieke of literaire uitdrukkingvormen. Gelet op de inhoud van dit artikel, artikel 2a gaat over de inachtneming van de specifieke behoeften van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen door de AP, behoort dit artikel logischerwijs echter niet van toepassing te zijn. Alle artikelen betreffende de AP zijn immers niet van toepassing op journalistieke doeleinden of academische, artistieke of literaire uitdrukkingvormen. Dit blijkt uit het eerste lid van artikel 43, alsmede het tweede lid, onderdeel e, waar immers het geheel hoofdstuk in de AVG over de toezichthoudende autoriteit buiten toepassing wordt gelaten voor dit type verwerkingen. Artikel 2a van de UAVG dient dan ook niet van toepassing te zijn op dit specifieke type verwerkingen. Dit wordt bewerkstelligd door de nieuw voorgestelde opsomming in het eerste lid van artikel 43 van de UAVG.

Onderdeel S (artikel 45)

De vertegenwoordigers van het openbare en particuliere archiefwezen in Nederland hebben te kennen gegeven dat een onwenselijke situatie ontstaat door het beperken van de uitzonderingen, bedoeld in artikel 45, eerste lid, van de UAVG, tot uitsluitend archiefbescheiden als bedoeld in artikel 1, onderdeel c, van de Archiefwet 1995, die berusten in een archiefbewaarplaats als bedoeld in artikel 1, onderdeel f, van die wet. Dit betekent dat de uitzonderingen enkel van toepassing zijn op archiefbewaarplaatsen die zijn belast met de blijvende bewaring en beschikbaarstelling van naar hen overgebrachte overheidsinformatie van respectievelijk het Rijk, de provincies, de gemeenten en de waterschappen.

Er zijn in Nederland echter ook veel instellingen die geen archiefbewaarplaats zijn in de zin van de Archiefwet, maar die ook voor het publiek toegankelijke instellingen zijn en die archieven - onder meer afkomstig van particulieren en van private organisaties, van blijvende waarde voor het algemeen en historisch belang beheren. Deze archieven bevatten ook (bijzondere categorieën van) persoonsgegevens. Denk bijvoorbeeld aan instellingen die niet onder de Archiefwet vallen maar die wel archieven van historische en maatschappelijke betekenis beheren, bijvoorbeeld ten aanzien van sociale geschiedenis, kunstgeschiedenis, geschiedenis van de vrouwenemancipatie, kerkelijke geschiedenis, familiegeschiedenis of persgeschiedenis. Als voorbeelden gelden het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, RKD Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis, Atria Kennisinstituut voor Emancipatie en Vrouwengeschiedenis, het Katholiek Documentatiecentrum, het CBG Centrum voor Familiegeschiedenis en het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. In het bijzonder gaat het om archieven en collecties als bedoeld in overweging 158 bij de AVG, die het politiek gedrag onder voormalige totalitaire regimes, genocide, misdaden tegen de menselijkheid, of oorlogsmisdaden als thema hebben. Voorbeelden daarvan zijn het NIOD, het Instituut voor oorlogs-, holocaust- en genocidestudies, Herinneringscentrum Kamp Westerbork en het Nationaal Monument Oranjehotel. Er zijn echter ook kleinere instellingen die archieven beheren voor het algemeen belang. Denk bijvoorbeeld aan familiestichtingen, kastelen en (kleinere) musea met archieven. De hiervoor genoemde en vele andere instellingen zouden door de beperkte reikwijdte van artikel 45, eerste lid, van de UAVG aan betrokkenen de rechten moeten verlenen, zoals vermeld in de artikelen 15, 16, 18, eerste lid, onderdeel a, en artikel 20 van de AVG. Dat kan ertoe leiden dat deze

⁵¹ Kamerstukken II 2017/18, 34851, nr. 15.

instellingen onder druk van ongerichte verzoeken van betrokkenen komen te staan of dat bij honorering van verzoeken tot rectificatie of vernietiging waardevolle gegevens verloren gaan. Daarom wordt voorgesteld in artikel 45 van de UAVG te bepalen dat – naast de archiefbewaarplaatsen in de zin van de Archiefwet – ook andere voor het publiek toegankelijke instellingen die archieven van blijvende waarde voor het algemeen en historisch belang beheren en die geen winstoogmerk hebben onder voornoemde uitzondering komen te vallen. De overweging 158 bij de AVG laat hier ook expliciet ruimte voor aan de lidstaten.

Onderdeel T (artikel 46)

Aanleiding voor het laten vervallen van het tweede lid, is dat het eerste en tweede lid van artikel 46 (oud) in hun onderlinge verhouding vragen bleken op te roepen. Met name rees telkens de vraag of een algemene maatregel van bestuur, waarin regels worden gesteld over het gebruik van het burgerservicenummer (bsn), een *specifieke* wettelijke grondslag behoeft, dan wel of de UAVG *als zodanig* die grondslag biedt. De UAVG maakt mogelijk dat beide typen grondslagen kunnen worden gehanteerd. Dit is, gelet op het primaat van de wetgever alsmede de zich ontwikkelende functie en (rechts)gevolgen van het bsn in het maatschappelijke verkeer – in samenhang met (elektronische) identificatie en toegang tot publieke diensten – niet langer wenselijk. Voorgesteld wordt daarom om de afweging inzake het gebruik van het bsn, met name waar het gaat om het toestaan van het verwerken en uitwisselen van bsn door private organisaties, te maken in een (domein)specifieke wet.

Artikel 46 (nieuw) maakt duidelijk dat regels over bsn-gebruik steeds een specifieke formeel wettelijke grondslag behoeven. Het artikel wordt hiermee in lijn gebracht met artikel 1, onderdeel d, punt 2, van de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer, dat het gebruik van het bsn door andere dan overheidsorganen mogelijk maakt, voor zover deze werkzaamheden verrichten waarbij het gebruik van het bsn bij of krachtens wet is voorgeschreven. Wel kan bijvoorbeeld in een dergelijke formele wet worden bepaald, dat bij algemene maatregel van bestuur organisaties kunnen worden aangewezen die ter uitvoering van de desbetreffende wet het bsn verwerken. Vanzelfsprekend moet dit dragend gemotiveerd worden.

Voor de algemene maatregelen van bestuur die ten tijde van het tot stand komen van deze wet reeds waren gebaseerd op het tweede lid, zij verwezen naar het voorgestelde overgangsrechtelijke artikel 48b (zie onderdeel X van artikel I met bijbehorende toelichting).

Onderdeel U (opschrift H 4)

Voorgesteld wordt om het opschrift van hoofdstuk 4 aan te passen vanwege het voorstel om met artikel 47a een delegatiegrondslag toe te voegen aan dit hoofdstuk.

Onderdeel V (artikel 47a)

Het komt met enige regelmaat voor dat een minister een commissie of adviescollege instelt om bijvoorbeeld een bepaalde veronderstelde misstand uit het verleden te onderzoeken en als onderdeel van haar of zijn taak persoonsgegevens moet verwerken.⁵² Vanzelfsprekend dient ook een dergelijke onderzoekscommissie of een

⁵² Zo deed commissie De Winter bijvoorbeeld onderzoek naar fysiek en psychisch geweld gepleegd jegens kinderen die onder verantwoordelijkheid van de overheid in de jeugdzorg zijn geplaatst misstanden in de jeugdzorg vanaf 1945. Andere voorbeelden zijn de Onderzoekscommissie WODC II inzake relatie beleid en WODC, de onderzoekscommissie dossier J.A. Poch of de commissie Samson die onderzoek deed naar seksueel misbruik van minderjarigen die onder verantwoordelijkheid van de overheid in instellingen waren geplaatst.

dergelijk adviescollege zich bij het verwerken van persoonsgegevens te houden aan de AVG. Zo moet de verwerking van persoonsgegevens gebaseerd zijn op een grondslag als bedoeld in artikel 6, eerste lid, van de AVG. Aangezien het instellen van een commissie of adviescollege soms vanwege het urgente maatschappelijke belang echter niet zal kunnen wachten totdat er een formeel wettelijke grondslag is gecreëerd in de vorm van een taak van algemeen belang (artikel 6, eerste lid, onderdeel e, van de AVG) en het ook niet in alle gevallen mogelijk zal zijn om de verwerking van de persoonsgegevens door de commissie bijvoorbeeld op de grondslag "toestemming" te baseren, of een grondslag te vinden in de van de taak van de ministers afgeleide taak van algemeen belang, wordt voorgesteld om het mogelijk te maken om in de regeling die dient ter instelling van een dergelijke commissie of een dergelijk adviescollege tevens te voorzien in bepaalde eisen die de AVG stelt. Dit echter alleen in het geval er sprake is van een dermate hoge urgentie dat niet kan worden gewacht totdat dit in een formele wet is geregeld. Dat is ook de reden dat de adviescolleges die bij wet worden ingesteld (artikel 4 Kaderwet adviescolleges) niet vallen onder de reikwijdte van het voorgestelde artikel. Indien nodig en wenselijk zou daarvoor een voorziening kunnen worden getroffen in voornoemde Kaderwet zelf ofwel in de wet die voorziet in de instelling van het adviescollege.

Uit overweging 41⁵³ bij de AVG blijkt dat de AVG een zogenaamd "materieel wetgevingsbegrip" hanteert, hetgeen wil zeggen dat op grond van de AVG niet vereist is dat bijvoorbeeld doel en grondslag op formeel wettelijk niveau worden geregeld. Dat neemt niet weg dat op grond van artikel 10 van de Grondwet een inbreuk maken op het recht op de persoonlijk levenssfeer voorbehouden is aan de formele wetgever waarbij wel de mogelijkheid tot delegatie is opengelaten.⁵⁴ In het voorgestelde artikel wordt de delegatiemogelijkheid beperkt in die zin dat er, als gezegd, alleen gebruik van kan worden gemaakt als er sprake is van een onderzoek met dermate urgent maatschappelijk belang dat het voortvarend onderzoek vergt en waardoor een grondslag op formeel wettelijk niveau niet kan worden afgewacht. Voorts beperkt deze delegatiegrondslag zich tot commissies en adviescolleges die bij koninklijk besluit, ministerieel besluit of ministeriële regeling worden ingesteld en die zich over een afgebakend onderwerp, een bepaald terrein zullen buigen. De bepaling ziet op tijdelijke en eenmalige commissies en adviescolleges, niet op permanente. Aan zowel het spoedeisende karakter van de regeling als aan het eenmalige respectievelijk het afgebakende karakter van de onderzoeksopdracht zal in de toelichting bij de regeling aandacht moeten worden besteed. Dit is een invulling van de reeds bestaande motiveringsplicht bij colleges en commissies.⁵⁵ De toelichting zal dragend moeten motiveren dat een regulier wetstraject niet kan worden afgewacht en tevens wanneer de het onderzoek of het advies afgerond zal zijn. Wanneer er geen sprake is van een spoedeisend en tijdelijk karakter van de onderzoekscommissie, kan geen gebruik worden

⁵³ Overweging 41 bij de AVG luidt: "*Wanneer in deze verordening naar een rechtsgrond of een wetgevingsmaatregel wordt verwezen, vereist dit niet noodzakelijkerwijs dat een door een parlement vastgestelde wetgevingshandeling nodig is, onverminderd de vereisten overeenkomstig de grondwettelijke orde van de lidstaat in kwestie. Deze rechtsgrond of wetgevingsmaatregel moet evenwel duidelijk en nauwkeurig zijn, en de toepassing daarvan moet voorspelbaar zijn voor degenen op wie deze van toepassing is, zoals vereist door de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie („Hof van Justitie”) en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.*"

⁵⁴ Artikel 10, eerste lid, Grondwet luidt: "*Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.*" Vanuit grondwettelijke perfectief is delegatie toegestaan en derhalve kunnen zowel commissies en adviescolleges die bij algemene maatregel van bestuur, als bij ministeriële regeling, als bij klein KB als bij ministerieel besluit kunnen worden ingesteld, tevens gebruik maken van deze delegatiebevoegdheid.

⁵⁵ Zie Aanwijzing 5.6 van de Aanwijzingen voor de regelgeving en artikel 8 van de Kaderwet adviescolleges.

gemaakt van de voorgestelde delegatiemogelijkheid. In die gevallen zal er, indien gegevensverwerking noodzakelijk is, op formeel wettelijk niveau een regeling daarvoor getroffen moeten worden.

Aangezien op voorhand echter niet te voorzien is ten aanzien van welke onderzoekscommissies of adviescolleges in de toekomst eventueel gebruik zal worden gemaakt van de voorgestelde delegatiegrondslag noch ten aanzien van welke onderwerpen, is het niet mogelijk om de delegatiegrondslag verder inhoudelijk te specificeren of af te bakenen.

Er is gekozen voor een afbakening waarbij deze delegatiegrondslag alleen kan worden benut ten aanzien van onderzoekscommissies die niet vallen onder de Kaderwet adviescolleges (bedoeld in artikel 1, onderdeel b, van de Wet vergoedingen adviescolleges en commissies) die bij koninklijk besluit of ministerieel besluit worden ingesteld alsmede ten aanzien van adviescolleges die worden ingesteld middels een ministeriële regeling over een bepaald vraagstuk.. Voorts is gekozen om aan te sluiten bij artikel 6, tweede lid, van de Kaderwet adviescolleges voor wat betreft de vormgeving van de parlementaire betrokkenheid, zoals voorzien in het voorgestelde zesde lid.

Benadrukt zij voorts dat op het moment dat een minister gebruik maakt van deze delegatiegrondslag, dit zeer veel vergt van de toelichting en onderbouwing van de regeling waarmee de desbetreffende onderzoekscommissie of het desbetreffende adviescollege wordt ingesteld. In die toelichting zal immers de gehele afweging tussen de noodzaak van de inbreuk vanwege het maatschappelijke gerechtvaardigde belang versus de inbreuk op het grondrecht, te weten de bescherming van de persoonlijk levenssfeer van individuen, dienen plaats te vinden. Onderbouwd zal moeten worden dat de inbreuk noodzakelijk en proportioneel is. Zo zal er ook aandacht moeten worden besteed aan vragen rond subsidiariteit; welke alternatieve verwerkingsmethoden overwogen zijn die een minder vergaande inbreuk op de persoonlijk levenssfeer opleveren en waarom daarvoor uiteindelijk niet is gekozen (bijvoorbeeld pseudonimisering). Ook zal de toelichting moeten ingaan op vragen van meer praktische aard zoals welke bewaartermijnen worden gehanteerd, wie welke autorisaties krijgt en bijvoorbeeld hoe de beveiliging wordt vormgegeven. Ook zal moeten worden nagedacht op welke wijze een degelijke commissie om moet gaan met de persoonsgegevens bij het openbaar maken van het onderzoeksrapport. Tevens zal er bijvoorbeeld een PIA moeten worden uitgevoerd.

Kortom alle onderwerpen die normaal gesproken in de memorie van toelichting behoren te worden besproken als er sprake is van een wetsvoorstel dat iets regelt over het verwerken van persoonsgegevens, dienen aan bod te komen in de toelichting op de regeling waarmee de commissie of het adviescollege wordt ingesteld.

Daar waar tevens de mogelijkheid voor de commissie of het adviescollege moet worden gecreëerd om bijzondere categorieën persoonsgegevens te mogen verwerken als uitzondering op het verbod op grond van artikel 9, eerste lid, van de AVG, zal zowel in toelichting als in de regeling ter instelling van de desbetreffende commissie of het desbetreffende adviescollege zelf, ook moeten worden voorzien in passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de belangen van betrokkenen.

Aangegeven zij dat de regeling ter instelling van de commissie of het adviescollege tevens expliciete waarborgen bevat ter bescherming van grondrechten, vrijheden en

fundamentele belangen van betrokkenen. Vanzelfsprekend is een van de belangrijkste waarborgen de geheimhoudingsplicht die rust op de leden van de commissie en de onder hun verantwoordelijkheid werkende personen, op grond van artikel 2:5 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Immers een ieder die betrokken is bij de uitvoering van het onderzoek en die daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijke voorschrift een geheimhoudingsplicht geldt, is op grond van artikel 2:5 van de Awb gehouden tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit. Op het moment dat er gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om een uitzondering te maken om persoonsgegevens over de gezondheid te verwerken, wordt in het vierde lid de geheimhoudingsplicht, bedoeld in het vierde lid, van artikel 30 van overeenkomstige toepassing verklaard.

Het voorgestelde derde lid waarborgt dat als er gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om een uitzondering te maken op het verbod om bijzondere categorieën persoonsgegevens te verwerken, het zwaarwegend algemeen belang dat de AVG eist in een dergelijk geval in de regeling zelf wordt geëxpliciteerd en dat dient vanzelfsprekend tevens nader te worden onderbouwd in de toelichting bij de instellingsregeling. De bepalingen en toelichting zullen, met andere woorden, moeten voldoen aan de voorwaarden die worden gesteld in artikel 9, tweede lid, onderdeel g, van de AVG aan het kunnen creëren van een uitzondering in nationaal recht op het verbod (artikel 9, eerste lid, van de AVG) om bijzondere categorieën persoonsgegevens te mogen verwerken. Iets soortgelijks geldt voor de gegevens van strafrechtelijke aard (artikel 10 van de AVG) en het gebruik van identificerende nummers als bedoeld in artikel 46 (zie het tweede lid van het voorgestelde artikel).

Tot slot kan het in zeer uitzonderlijke situaties noodzakelijk zijn voor de commissie of het adviescollege om (al dan niet tijdelijk) te mogen afwijken van bepaalde rechten die betrokkenen toekomen op grond van hoofdstuk 3 van de AVG (zoals het inzage-recht, het recht op rectificatie of recht op gegevenswissing). Artikel 23 van de AVG biedt de mogelijkheid om voornoemde rechten en de, deels spiegelbeeldige, verplichtingen die rusten op verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers, in reikwijdte te beperken door middel van lidstaatrechtelijke bepalingen, dit echter alleen onder strikte voorwaarden (zie artikel 23 van de AVG). Vanwege het voornoemde materiële wetgevingsbegrip dat de AVG hanteert, kan ook deze bevoegdheid worden gedelegeerd. Hierin wordt voorzien met onderdeel d van het tweede lid van het voorgestelde artikel. Van deze mogelijkheid dient echter zeer terughoudend gebruik te worden gemaakt; het betreft immers een vergaande inbreuk op de grondrechten van individuen. De toelichting zal dan ook in dat geval uitgebreid stil moeten staan bij de noodzaak, het nut de proportionaliteit etc. Tevens dient - vanzelfsprekend - te zijn voldaan aan de eisen die de AVG in artikel 23 stelt aan een dergelijke inperking. Dit is in het voorgestelde vijfde lid geëxpliciteerd.

Onderdeel W (artikel 48)

Per abuis is in artikel 48 het woord "is" te veel gebruikt. Met dit voorstel wordt deze redactionele fout hersteld.

Onderdeel X (artikel 48b)

Deze bepaling behelst eerbiedigende werking ter zake van de op basis van het tweede lid van artikel 46 UAVG (oud) vastgestelde algemene maatregelen van bestuur. Ingevolge

onderdeel T van artikel I van het onderhavige wetsvoorstel wordt het tweede lid van artikel 46 geschrapt. Zie de toelichting bij dat artikel.

Om te voorkomen dat aan ingevolge het tweede lid van artikel 46 UAVG (oud) vastgestelde algemene maatregelen van bestuur de grondslag komt te ontvallen, is overgangsrecht nodig. Daartoe dient deze bepaling. Concreet gaat het om het Besluit digitalisering burgerlijk procesrecht en bestuursprocesrecht, het Besluit Jeugdwet, het Besluit opleidingseisen en deskundigheidsgebied physician assistent, het Besluit tegemoetkoming specifieke zorgkosten en het tijdelijk Besluit nummergebruik overheidstoegangsvoorziening. Bij gelegenheid van toekomstige regulering van de onderwerpen in deze algemene maatregelen van bestuur, zal bezien worden of verankering in een nieuwe specifieke wettelijke grondslag in de rede ligt.

Artikel II. Wet huis voor klokkenluiders

Enig onderdeel (artikel 3ab)

Het Huis voor klokkenluiders (het Huis) informeert en adviseert werknemers die een vermoeden van een misstand hebben over de stappen die gezet kunnen worden bij een vermoeden van een misstand en ondersteunt hen daarbij. Ook heeft het Huis de taak om bepaalde misstanden te onderzoeken. Tot deze taak behoort mede het verrichten van onderzoek naar de wijze waarop de werkgever een werknemer, die een vermoeden van een misstand heeft gemeld, heeft bejegend.

Het verwerken van bijzondere categorieën van persoonsgegevens is, gezien het belang van deze gegevens voor de uitvoering van de wettelijke taken die zien op het advies aan een werknemer en op de uitvoering van het onderzoek door het Huis, noodzakelijk. Het zwaarwegend algemeen belang voor de uitzondering op het verbod op het verwerken van bijzondere categorieën van persoonsgegevens door het Huis wordt gerechtvaardigd door de bijzondere maatschappelijke functie die het Huis vervult. Het Huis kan zijn wettelijke taken niet vervullen wanneer hij niet over de bevoegdheid beschikt om de gegevens op basis waarvan hij mede zijn adviezen en onderzoeken moet baseren, kan verwerken.

Zowel in de advies- als in de onderzoeksfase kunnen zich situaties voordoen waarin het Huis bijzondere categorieën van persoonsgegevens verwerkt. De documenten die betrekking hebben op een adviesaanvraag of een verzoek tot onderzoek worden veelal door de werknemer zelf geüpload in een digitaal zaakdossier. Deze documenten kunnen allerhande bijzondere categorieën persoonsgegevens bevatten, zoals gegevens over de gezondheid van de werknemer zelf, nu veel melders aangeven vaak stress en gezondheidsproblemen te ervaren. Maar ook uit de aard van een adviesverzoek of een verzoek tot onderzoek vloeit regelmatig voort dat bijzondere categorieën van persoonsgegevens, die door een werknemer, of in de onderzoeksfase mogelijk ook door een derde, worden ingebracht en de werknemer zelf of een derde betreffen, moeten worden verwerkt. Te denken valt aan persoonsgegevens over discriminatie naar ras of afkomst, religie of seksuele geaardheid die worden verwerkt in het kader van bejegeningsonderzoeken naar aanleiding van een melding van een vermoeden van een misstand. De aard van de te onderzoeken misstand kan ook met zich meebrengen dat bijzondere categorieën van persoonsgegevens betreffende een derde (zoals seksueel gedrag of seksuele gerichtheid) worden verwerkt. Voor een eventuele juiste doorverwijzing moet aan de werknemer worden gevraagd of hij is aangesloten bij een vakbond. In dat geval kan bekend worden dat de werknemer lid is van een vakbond,

hetgeen eveneens een bijzondere categorie persoonsgegevens is.

Voorts wordt geregeld gesteld dat sprake is van psychische problemen als gevolg van de bejegening door de werkgever na de melding van een misstand. Het Huis verwerkt in verband met het doorverwijzen naar instanties voor psychosociale ondersteuning ook beperkt gegevens over gezondheid.

De Wet Huis voor klokkenluiders biedt tevens specifieke waarborgen ter bescherming van de privacy van een werknemer. Zo bepaalt artikel 3k, derde lid, van de Wet Huis voor klokkenluiders dat de afdeling advies de in het kader van een adviesvraag verstrekte informatie alleen verstrekt aan de afdeling onderzoek na een schriftelijke verklaring van de werknemer dat hij daartegen geen bezwaar heeft. Op grond van het vierde lid van artikel 3k is de bij het Huis berustende informatie over het advies niet openbaar. Op grond van artikel 17, achtste lid, van de Wet Huis voor klokkenluiders is voorts de bij het Huis berustende informatie over het onderzoek die niet is opgenomen in het rapport, niet openbaar. Verder geldt vanwege artikel 3i van de Wet Huis voor klokkenluiders een geheimhoudingsverplichting voor een ieder die betrokken is bij de uitvoering van de taken van het Huis. Voor de gegevensbescherming is ook van belang dat het Huis op grond van artikel 41, eerste lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen verplicht is om op voet van de ter zake voor de Rijksdienst geldende voorschriften, zorg te dragen voor de nodige technische en organisatorische voorzieningen ter beveiliging van zijn gegevens tegen verlies of aantasting en tegen onbevoegde kennisneming, wijziging of verstrekking van die gegevens. Hierbij wordt door het Huis zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de voor de rijksdienst ter zake geldende regels, te weten het Besluit voorschrift informatiebeveiliging rijksdienst 2007.

Het Huis verwerkt bij de uitvoering van zijn advies- en onderzoekstaak ook persoonsgegevens van strafrechtelijke aard. Het gaat daarbij om gegevens die zowel verdenkingen als daadwerkelijke constatering van strafbaar handelen kunnen betreffen. De gegevens worden door klokkenluiders zowel in het kader van adviesaanvragen als bij onderzoeken ingebracht en kunnen tevens strafbare feiten betreffen waar een klokkenluider zelf betrokken bij is geweest. Ook derden zoals werkgevers en anderen die mogelijk direct of indirect betrokken zijn bij een misstand kunnen in het kader van een onderzoek deze gegevens inbrengen. In het Afstemmingsprotocol Openbaar ministerie – Huis voor klokkenluiders van 7 februari 2017 is vastgelegd dat de officier van justitie op verzoek van het Huis of op eigen initiatief informatie uit het strafrechtelijk onderzoek ter beschikking kan stellen aan de afdeling onderzoek van het Huis, indien en voor zover dat noodzakelijk wordt geacht voor een goede taakuitoefening door de afdeling onderzoek. Het verstrekken van onderzoeksinformatie die nog bij een opsporingsinstantie berust, kan enkel plaatsvinden na uitdrukkelijke toestemming van de officier van justitie.⁵⁶

Artikel III. Faillissementswet

Enig onderdeel (artikel 68a)

Op grond van artikel 68 Faillissementswet (Fw) is de curator belast met het beheer en de vereffening van de failliete boedel. De curator verwerkt bij de uitoefening van deze wettelijke taak vaak persoonsgegevens.⁵⁷ Denk aan persoonsgegevens betreffende de

⁵⁶ <https://www.huisvoorklokkenluiders.nl/samenwerking/nationaal>

⁵⁷ Zie ook F.M.J. Verstijlen, "De curator en de AVG", TvI 2018,50 en M.D. Reijneveld, "De faillissementscurator en persoonsgegevens", AA juli/augustus 2019.

persoon van de bestuurder, de werknemers van het bedrijf van de failliet of gegevens van klanten van het bedrijf. Op deze verwerking is de AVG van toepassing. Verwerking van persoonsgegevens is rechtmatig indien zij op een van de in artikel 6, eerste lid, AVG opgenoemde grondslagen is gebaseerd. De verwerking van persoonsgegevens in het kader van de wettelijke taakuitoefening van de curator geschiedt doorgaans op grond van artikel 6, eerste lid, onderdeel e, en derde lid van de AVG. De curator is gedurende het faillissement verwerkingsverantwoordelijke. Op hem rusten zodoende onder andere de plichten om te zorgen voor passende beveiliging van de persoonsgegevens en deze persoonsgegevens in voorkomende gevallen te bewaren.⁵⁸ Deze verplichtingen volgen uit de AVG en worden niet gewijzigd.⁵⁹ De AP houdt toezicht op de naleving van deze verplichtingen.

Deze voorgestelde wijziging verduidelijkt dat de curator bij de uitoefening van zijn wettelijke taken persoonsgegevens als bedoeld in de UAVG en AVG rechtmatig kan verwerken. Aan deze verduidelijking bestaat in de praktijk behoefte, mede omdat wijze waarop de curator in de loop der jaren zijn taak uitoefent meeromvattend is geworden.⁶⁰ Dit betekent dat de curator meer dan vroeger met verwerking van persoonsgegevens te maken heeft. Er wordt thans niet gekozen om (ook) te voorzien in een specifieke grondslag voor verwerking van persoonsgegevens voor de bewindvoerder in schuldsaneringen en surseance, omdat hier de taakuitoefening nog in voldoende mate aansluit bij de wettelijke omschrijving.⁶¹

Wat betreft de grondslag voor verwerking van gegevens wordt aangesloten bij artikel 6, eerste lid, onderdeel e, en derde lid AVG. Hiertoe wordt een artikel in de faillissementswet ingevoegd waarin eerst wordt omschreven om welke taakuitoefening het gaat. Deze taakuitoefening wordt vervolgens nader gespecificeerd. In voorkomende gevallen, moet de curator ook nummers die ter identificatie dienen van personen, zoals het burgerservicenummer (bsn) kunnen verwerken of bijzondere categorieën persoonsgegevens of gegevens van strafrechtelijke aard kunnen verwerken. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de bepaling ook ziet op het faillissement van natuurlijke personen, al dan niet met bedrijf.

Eerste en tweede lid

In het eerste lid is de algemene bepaling gegeven dat de curator gegevens kan verwerking voor zover dit noodzakelijk is voor het beheer en de vereffening van de boedel.

Ter nadere verduidelijking is in het tweede lid een lijst opgenomen van feitelijke handelingen en rechtshandelingen die in ieder geval onder de taak van beheer en vereffening van de faillissementsboedel worden verstaan en waarbij de curator dus persoonsgegevens mag verwerken. Het betreft een illustratieve en geen uitputtende lijst. Daarbij is gekozen om de specifieke taken van de curator te noemen. Meer algemene rechten en bevoegdheden, zoals het starten van een rechtsgeding, zijn daarom niet in deze lijst opgenomen.

⁵⁸ Zie bijvoorbeeld artikel 24 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek dat bepaalt dat de administratie van een ontbonden rechtspersoon gedurende zeven jaar wordt bewaard.

⁵⁹ Zie verder de toelichting van de AP via <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/ap-ook-bij-faillissement-moet-privacy-goed-geregeld-zijn>

⁶⁰ Zie M.A.R. Martens, "De verkoop van klantenbestanden door de curator: Een confrontatie van het insolventierecht met het privacyrecht", TvI 2018, 9.

⁶¹ Vgl. artikelen 215, tweede lid, van de Fw en 316, eerste lid, van de Fw.

In onderdeel a is het onderzoek naar eventuele onregelmatigheden opgenomen (artikel 68, tweede lid, van de Fw). De curator onderzoekt in een faillissement of en in hoeverre de bestuurder zorgvuldig heeft gehandeld en bijvoorbeeld of de administratie behoorlijk is bijgehouden. Zijn er vermoedens van onrechtmatigheden, dan informeert de curator de rechter-commissaris. Zo nodig, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van vermoedens van fraude, meldt de curator dit bij het Openbaar ministerie. De verwerking van deze gegevens is nodig om onregelmatigheden effectief te kunnen tegengaan.

Onderdeel b ziet op de faillissementsverslagen die de curator ingevolge artikel 73a van de Fw opstelt. Daarin geeft de curator een overzicht van zijn activiteiten in het kader van het beheer en vereffening van de boedel, zoals geïnde vorderingen, verrichte transacties en ingewonnen informatie. Doorgaans is het verslag via het centrale insolventieregister (CIR) te raadplegen. Dit betreft in feite een openbaarmaking. Het opstellen en openbaar maken van het verslag is nodig om aan schuldeisers en andere belanghebbenden inzicht te geven over de voortgang van het faillissement. Het kan nodig zijn dat in het verslag tot personen herleidbare gegevens zijn opgenomen, bijvoorbeeld wanneer het gaat om de bestuurders. De schuldeisers hebben belang bij de vraag of de onderneming in aanloop naar het faillissement behoorlijk is bestuurd en zo nee, of de curator een bestuurder aansprakelijk gaat stellen en of er hierdoor geld in de boedel zal vloeien. Ook kan relevant zijn voor schuldeisers en derden welke (andere) schuldeisers vorderingen hebben, om een inschatting te maken van hun eigen positie en eventueel om contact te hebben met die andere schuldeisers, bijvoorbeeld met het oog op een overname van de onderneming.

Een beperking zit in de duur waarop het verslag openbaar kan zijn: deze periode moet redelijk zijn. Daaronder wordt in ieder geval begrepen de periode waarin het faillissement loopt. Daarmee is voldoende duidelijk dat de wet een grondslag biedt voor publicatie van een verslag dat voldoende inzicht geeft over de aard, omvang en afwikkeling van het faillissement. Ook in de literatuur is voor een dergelijke grondslag gepleit.⁶²

Onderdeel c ziet op de verplichting van de curator om de schuldeiserscommissie informatie te verstrekken. Denk aan inlichtingen over hoe het bedrijf na de faillietverklaring door de curator nog even is voortgezet en hoe het faillissement verder wordt afgewikkeld. Deze verstrekking is nodig om de schuldeiserscommissie, die de belangen van schuldeisers behartigt, te informeren. De commissie heeft deze informatie nodig om haar taak, om de curator te adviseren en eventueel te controleren, goed uit te kunnen voeren. Deze taak volgt uit artikel 74 van de Fw en deze dient als grondslag voor de schuldeiserscommissie om dergelijke gegevens te verwerken. Het advies van de commissie aan de curator is uiteindelijk in het belang van het goede beheer en een voorspoedige vereffening van de boedel.

In onderdeel d is gegevensverwerking in het kader van bewaring van de bescheiden en andere gegevensdragers geregeld. De curator moet na faillietverklaring het beheer overnemen van de failliet over de boedel. Onderdeel hiervan is het bewaren van stukken en gegevensdragers van de failliet, bijvoorbeeld de bedrijfsadministratie en klantenbestanden. In het kader van bijvoorbeeld de voortzetting van het bedrijf is goed mogelijk dat de curator deze stukken niet alleen bewaart, maar ook gebruikt. Op deze situatie ziet onderdeel e.

⁶² Zie M.D. Reijneveld, "Persoonsgegevens in openbare faillissementsverslagen" TvI 2019, 38.

Onderdeel e omvat de voortzetting van het bedrijf en verduidelijkt dat ook de overdracht van het bedrijf aan derden hieronder is begrepen. Bij deze overdracht kunnen bijvoorbeeld ook klantenbestanden worden overgedragen, die nodig zijn om de dienstverlening van het bedrijf te kunnen voortzetten. Verwerking kan voor de ontvangende partij doorgaans op artikel 6, eerste lid, onderdeel b, van de AVG worden gebaseerd. Dit is ook in het belang van de klant van het failliete bedrijf en vanzelfsprekend voor diens werknemers. Voor de verstrekkende partij, de curator, is het gerechtvaardigd dat deze gegevens mogen worden verwerkt, om een zo hoog mogelijke opbrengst in faillissement te bereiken en de schade voortvloeiend uit faillissement te beperken. De gegevens van de klant gaan vaak via contractsovername over op de andere partij. De klant wordt hierover geïnformeerd en krijgt vaak de keuze om akkoord te gaan of bezwaar te maken.⁶³

De postblokkade is in onderdeel f genoemd en geeft de curator de mogelijkheid om brieven te openen, zoals geregeld in de artikelen 14 en 99. Deze blokkade en de daarmee samenhangende verwerking van persoonsgegevens is nodig in het kader van de effectiviteit van het toezicht op de failliet en om de kans te verkleinen dat er bijvoorbeeld rekeningen of betalingen buiten het zicht van de curator blijven.

Onderdeel g noemt de vervreemding van goederen aan derden, bedoeld in artikel 101. Het gaat hier om de verkoop van goederen uit de inboedel. Goederen omvatten zaken en vermogensrechten. De losse verkoop van een gegevensdrager met klantenbestanden zal hier niet zonder meer onder vallen; voor deze overdracht is een aparte grond nodig. Er is namelijk sprake van verdere verwerking voor een ander, niet-verenigbaar doel, waarvoor de gegevens oorspronkelijk waren verzameld.⁶⁴ Denk aan het geval dat een elektronikazaak failliet gaat en een derde partij, ook een elektronikazaak, de dienstverlening in het kader van garantieverlening wil overnemen om daarmee nieuwe klanten te werven. In dit geval zou de curator klanten kunnen benaderen om te vragen toestemming te verlenen hun gegevens aan de derde partij te verstrekken. Deze toestemming moet voldoen aan de eisen van de AVG. Zo moet de toestemming vrijelijk en uitdrukkelijk worden gegeven en moet de toestemming ook kunnen worden ingetrokken (vgl. artikel 7 van de AVG).

Het voorbereiden en vorderen van een bestuursverbod is in onderdeel h genoemd. Artikel 106a regelt de bevoegdheid voor de curator om onder omstandigheden een bestuursverbod te vorderen. Het gaat om gevallen waarin de betrokken bestuurder aansprakelijk is gesteld voor schade ontstaan door zijn handelen bij de rechtspersoon (onderdeel a), zich schuldig heeft gemaakt aan schuldeisersbenadeling (onderdeel b), ernstige tekort is geschoten in verplichtingen richting curator (onderdeel c), in korte tijd betrokken is geweest bij meerdere faillissementen en hem daarbij een persoonlijk verwijt kan worden gemaakt (onderdeel d) of zich schuldig heeft gemaakt aan fiscale vergrijpen als bedoeld in artikelen 67d – 67f. Verwerking van persoonsgegevens is nodig om het bestuursverbod bij de rechtbank te kunnen vorderen. Doel is tegengaan van aperte onregelmatigheden in of rondom een faillissement, zoals ernstige tegenwerking van de curator, faillissementsrecidive en de benadeling van crediteuren voorafgaand aan een faillissement.

⁶³ Zie ook de brief van de AP d.d. 6 januari 2020, via: https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/atoms/files/brief_aan_insolad.pdf

⁶⁴ Idem.

Onderdeel van de faillissementsprocedure betreft het voorbereiden, opstellen en verifiëren van de lijst van vorderingen. Onderdeel i noemt dit. Op basis van de lijst van vorderingen kan namelijk de opbrengst in faillissement worden verdeeld. Zo nodig kan deze lijst ook worden openbaar gemaakt, om transparant te maken welke schuldeiser waar recht op heeft. Vaak zullen schuldeiseres rechtspersonen zijn maar dat is zeker niet altijd het geval. De wet biedt voorts de mogelijkheid voor schuldeisers om zich uit te spreken over vorderingen van anderen, bijvoorbeeld door deze te betwisten (zie artikel 119). Om schuldeisers in de gelegenheid te stellen dit recht daadwerkelijk uit te oefenen, is het nodig dat lijsten met vorderingen openbaar worden gemaakt, door neerlegging ter griffie of opname in het CIR.

Onderdeel j regelt het verwerken van gegevens in het kader van het uitbrengen van het verslag betreffende de stand van de boedel, na afloop van de verificatievergadering. Kort gezegd betreft dit het informeren van de schuldeisers van de stand van zaken van het faillissement. Verwerking van persoonsgegevens is nodig, om de betrokken schuldeisers te informeren over het verloop van de faillissementsprocedure. Dit is voor schuldeisers bijvoorbeeld nodig om te beoordelen of en zo ja wanneer zij uitkering op hun vordering kunnen verwachten.

Onderdeel k. Het komt vaak voor dat een failliet bedrijf of natuurlijk persoon te weinig boedelactiva heeft om alle (concurrente) schuldeisers te voldoen. In dat geval vindt een vereenvoudigde afwikkeling plaats overeenkomstig artikelen 137a van de Fw en verder. Er is dan geen verificatievergadering (artikel 137a, eerste lid, van de Fw). In plaats hiervan inventariseert de curator de vorderingen die bevoorrecht zijn of door pand of hypotheek gedekt worden (artikel 137b van de Fw) en maakt hij wat er nog in de boedel zit te gelde (artikel 137c van de Fw). Hierover wordt een uitdelingslijst opgesteld en een verslag van de stand van de boedel opgesteld. Verwerking van persoonsgegevens is hier nodig om schuldeisers inzicht te geven in hoe de boedel (vereenvoudigd) is afgewikkeld. Ook hier zal in voorkomende gevallen openbaarmaking door neerlegging ter griffie of opname in het centrale insolventieregister aan de orde kunnen zijn. Dit is voor schuldeisers bijvoorbeeld nodig om te beoordelen of en zo ja wanneer zij uitkering op hun vordering kunnen verwachten. Concreet zouden op de lijst de namen van schuldeisers genoemd kunnen worden.

In onderdeel l is geregeld dat de verwerking van persoonsgegevens ook nodig is in het kader van advisering en informatievoorziening omtrent het faillissementsakkoord. Dit akkoord kan de schuldenaar voorstellen om een faillissement te beëindigen. Schuldeisers nemen dan genoegen met een bepaald percentage van hun vordering. De curator geeft advies over dit voorstel. Voorts wordt het akkoord openbaar gemaakt, door neerlegging ter griffie of opname in het CIR. Daarbij kunnen bijvoorbeeld namen worden opgenomen, om de schuldeisers te identificeren. Deze verwerkingen zijn nodig om schuldeisers goed te kunnen informeren.

Derde lid

De curator heeft in de praktijk regelmatig te maken met bijzondere categorieën van persoonsgegevens of gegevens van strafrechtelijke aard en nummers die dienen ter identificatie van personen, zoals burgerservicenummers.

Verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens is niet bij elke gespecificeerde taak van de curator nodig, zoals bij het openbaar faillissementsverslag. Bij de taken die onder a, d, e, f en h zijn opgenomen, is verwerking nodig. Het gaat om:

- (a) het in artikel 68, tweede lid, bedoelde onderzoek naar de oorzaken en onregelmatigheden, met inbegrip van eventuele melding aan de bevoegde autoriteiten;
- (d) de bewaring van de bescheiden en andere gegevensdragers, bedoeld in artikel 92;
- (e) de voortzetting van het bedrijf, bedoeld in artikel 98 en 173a, alsmede de voorbereiding van een verkoop van het bedrijf aan derden, dan wel, in het kader van een ordentelijke afwikkeling van de bedrijfsactiviteiten;
- (f) de uitvoering van de last bedoeld in artikel 14, de opening en terhandstelling van brieven en telegrammen aan de gefailleerde gericht, bedoeld in artikel 99;
- (h) ter voorbereiding en vordering van het in artikel 106a bedoelde bestuursverbod.

Dit wordt hieronder toegelicht.

(onderdelen a, d, f en h)

De verwerking van genoemde gegevens is nodig om de curator voldoende mogelijkheden te geven onregelmatigheden te onderzoeken en te signaleren. In dit licht is ook de verwerking van bijzondere gegevens noodzakelijk wanneer de curator een bestuursverbod gaat vorderen. Uit de bestuursfuncties van een betrokkene kan immers blijken dat de betrokkene lid is van een vakbond of een kerkgenootschap. Dit zijn bijzondere gegevens volgens artikel 9 van de AVG. Verder moet de curator volgens de wet gegevensdragers bewaren, bijvoorbeeld om onderzoek te doen naar de deugdelijkheid van de administratie van de failliet. Ook op deze gegevensdragers kunnen soms bijzondere gegevens zijn opgenomen. Bij de opening van brieven en telegrammen is het eveneens denkbaar dat kennis wordt genomen van dergelijke persoonsgegevens. Ook dit is in het kader van de taak van beheer-en vereffening van het faillissement toegestaan, met het oog op bijvoorbeeld inventarisering van vorderingen.

(onderdeel e)

Als de failliet een bedrijf voerde, kan de curator te maken krijgen met een werknemersbestand. Hierin is meestal ook informatie opgenomen over de gezondheid van werknemers zoals het ziekteverzuim. Het kan dan nodig zijn dat ook deze gegevens door de curator worden verwerkt. Dit speelt bijvoorbeeld als hij het bedrijf nog even voortzet of verkoopt en vervolgens overdraagt aan derden. In dit geval is het nodig dat de derde die het bedrijf overneemt en voortzet ook beschikt over een juist en volledig personeelsbestand van de werknemers die in het overgenomen bedrijf aan de slag gaan.⁶⁵

De curator moet voorts nummers die ter identificatie dienen van personen, zoals het bsn kunnen verwerken. Volgens artikel 46 van de UAVG worden deze nummers slechts gebruikt ter uitvoering van een wet, dan wel, bij wet bepaalde doeleinden. Een failliet heeft, indien deze een onderneming met werknemers drijft, beschikking over de burgerservicenummers (bsn) van zijn werknemers. Ook de curator moet dan over deze gegevens beschikken, bijvoorbeeld in het kader van de voortzetting of overdracht van

⁶⁵ Zie in dit verband ook het conceptwetsvoorstel Wet overgang van onderneming in faillissement: https://www.internetconsultatie.nl/overgang_van_onderneming_in_faillissement.

het bedrijf. Niet in alle gevallen die in het tweede lid zijn opgenomen is het verwerken van – bijvoorbeeld – het bsn nodig. Zo zou het opnemen van het bsn van de failliet in het faillissementsverslag dat in het CIR terecht komt, geen redelijk doel dienen. Verwerking van persoonsgegevens in de vorm van nummers, zoals het bsn, brengt risico's met zich. Daarom is de lijst van verwerkingen van nummers die herleidbaar zijn tot personen beperkt tot die gevallen waarin het voorstelbaar is dat de curator deze gegevens noodzakelijkerwijs dient te verwerken om zijn wettelijke taken te kunnen uitvoeren naar behoren. Het gaat om dezelfde lijst als bij de verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens.

Gegevens van strafrechtelijke aard in de zin van artikel 10 AVG kunnen door de curator in drie gevallen worden verwerkt. Er is telkens sprake van een zwaarwegend algemeen belang. Ten eerste, in het kader van het onderzoek naar onregelmatigheden kan de curator melding doen aan de rechter-commissaris en eventueel aangifte doen bij het Openbaar ministerie. Voorts kan de verwerking van persoonsgegevens van strafrechtelijke aard nodig zijn bij de voortzetting of verkoop van de onderneming. Zo kan de personeelsadministratie bijvoorbeeld een berisping van een werknemer wegens diefstal bevatten. Ten derde is het voorstelbaar dat gegevens van strafrechtelijke aard worden verwerkt bij het voorbereiden of vorderen van een bestuursverbod overeenkomstig artikel 106a, eerste lid, onderdeel e, van de Fw. De rijksbelastingdienst kan deze gegevens verstrekken. Het spreekt voor zich dat de curator deze gegevens alleen mag gebruiken voor zover noodzakelijk voor het vorderen (doelbinding) en bijvoorbeeld niet mag publiceren in het kader van het verslag dat hij periodiek uitbrengt. In dat verslag kan uiteraard wel het nodige worden opgemerkt over eventuele mogelijkheden tot het aansprakelijk stellen van de bestuurder.

De passende en specifieke maatregelen en waarborgen die op grond van artikel 9, tweede lid, onderdeel g, en artikel 10 van de AVG tegelijkertijd met het creëren van een uitzondering op het verbod van artikel 9, eerste lid, alsmede artikel 10 van de AVG dienen te worden getroffen ter bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van betrokkene, zijn in deze wet onder meer gelegen in het feit dat de curator door de rechter wordt benoemd, op basis van ervaring en expertise. Voorts valt onder de algemene plicht van de curator om zorgvuldig met persoonsgegevens om te gaan en te handelen in het belang van de gezamenlijke schuldeisers. De curator behartigt geen individuele belangen en houdt bij zijn taakvervulling rekening met zwaarwegende maatschappelijke belangen. De rechter-commissaris houdt toezicht op de curator. De schending van de hiervoor genoemde algemene plicht om zorgvuldig met gegevens om te gaan kan onder omstandigheden leiden tot ontslag van de curator op grond van artikel 73 van de Fw. In dit verband zijn ook de praktijkregels van INSOLAD, de vereniging voor insolventierecht advocaten, relevant. Artikel 1.1 van deze praktijkregels bepaalt onder meer dat de curator onafhankelijk en integer is en betamelijk handelt. Artikel 8.3 werkt verder uit dat de curator zoveel mogelijk vermijdt kennis te nemen van feiten en omstandigheden die de hoogstpersoonlijke levenssfeer van de gefailleerde of derden betreffen. Dergelijke feiten en omstandigheden maakt hij in het algemeen niet openbaar. Dit kan anders zijn indien het belang van de boedel dit vergt en dat belang prevaleert wanneer dit wordt afgewogen tegen het belang van de betrokkene om zijn persoonsgegevens niet geopenbaard te zien. Bovendien houdt ook de AP toezicht op de naleving van de AVG. Deze autoriteit kan zo nodig handhavend optreden, onder meer door een dwangsom of een boete op te leggen.

Artikel IV. Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften *Onderdelen A, B en C (artikelen 5, 5a en 5b)*

Voor de toelichting op dit artikel wordt verwezen naar de toelichting op de voorgestelde wijzigingen in de Wegenverkeerswet 1994 in artikel XII.

Artikel V. Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens *Enig onderdeel (artikel 36)*

Dit artikel herstelt een onjuiste verwijzing in artikel 36, eerste lid, van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens. De juiste verwijzing moet een verwijzing naar het tweede lid van artikel 21 van die wet zijn.

Artikel VI. Wet op de rechtsbijstand *Onderdelen A en B (artikelen 1, 9 en 10)*

Artikel 9

Met het voorgestelde artikel 9 van de Wet op de rechtsbijstand (Wrb) wordt verduidelijkt dat het bestuur van de raad voor rechtsbijstand (verder: het bestuur) bij de uitoefening van zijn wettelijke taken op grond van die wet persoonsgegevens, waaronder bijzondere categorieën van persoonsgegevens, persoonsgegevens van strafrechtelijke aard kan blijven verwerken voor zover dit noodzakelijk is voor de uitoefening van zijn wettelijke taken.

Het bestuur heeft, kort gezegd, tot taak het zorgdragen voor de organisatie en verlening van rechtsbijstand en mediation, voor een zo evenwichtig mogelijke spreiding van het aanbod van rechtsbijstand en mediation en een zo doelmatig mogelijke besteding van de hem ter beschikking staande middelen.

Het bestuur neemt onder meer besluiten op aanvragen om rechtsbijstand op basis van een toevoeging (artikel 7, derde lid, onderdeel a, van de Wrb). Daartoe beoordeelt hij onder meer de toevoegwaardigheid van het juridische probleem of geschil (artikelen 12, 23i, 28 en 33e van de Wrb) en eventuele bijzondere omstandigheden (artikelen 16, 23c, 23h en 23j van de Wrb), de financiële draagkracht van de rechtzoekende en – kort gezegd – diens partner (artikelen 7, derde lid, onderdeel e, 25, 33e, 34, 34b en 37 van de Wrb), eventuele tegenstrijdige belangen van de rechtzoekende en diens partner (artikelen 34, derde lid, en 33e van de Wrb) en de reden van eventuele terugval van het inkomen en/of vermogen (artikelen 34c, vierde lid, en 33e van de Wrb). Het bestuur stelt de hoogte van de eigen bijdrage van de rechtzoekende vast en beoordeelt daarbij in voorkomende gevallen bijzondere omstandigheden die tot toepassing van een hardheidsclausule kunnen leiden (artikelen 24, vijfde lid, 33e, 44, tweede en derde lid, van de Wrb en het op artikel 35 van de Wrb gebaseerde Besluit eigen bijdrage rechtsbijstand).

Voorts stelt het bestuur vast in welke gevallen rechtsbijstand op basis van een toevoeging kosteloos is (artikelen 43, eerste lid, en 44, vierde lid, van de Wrb) en draagt hij zorg voor de verlening van piketrechtsbijstand. Daarnaast is het bestuur belast met de wijziging, beëindiging en intrekking van toevoegingen (artikelen 33, eerste lid, 34g en

33e van de Wrb), en draagt het bestuur zorg voor de vaststelling en uitbetaling van vergoedingen aan rechtsbijstandverleners en mediators (artikelen 7, derde lid, onder b, 33e en 37 van de Wrb en het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000) en voor de controle op werkzaamheden van rechtsbijstandverleners en mediators (artikel 7, derde lid, onderdeel c, van de Wrb). Ter uitvoering van zijn taken treft het bestuur onder meer voorzieningen (artikelen 7, tweede lid, en 8 tweede lid, van de Wrb) en sluit hij overeenkomsten met verleners van rechtsbijstand en mediation (artikelen 7, derde lid, onderdeel d, en 13, eerste en tweede lid, van de Wrb).

Om voornoemde taken goed te kunnen uitvoeren verwerkt het bestuur noodzakelijkerwijs persoonsgegevens, waaronder in voorkomende gevallen ook bijzondere categorieën van persoonsgegevens als bedoeld in paragraaf 3.1 van de UAVG en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard als bedoeld in paragraaf 3.2 van de UAVG. Zo kan alleen al een globale omschrijving van de gevraagde rechtsbijstand in discriminatieklachten gegevens met betrekking tot ras, etnische afkomst, seksuele gerichtheid of politieke opvattingen bevatten. Aanvragen om rechtsbijstand in bijvoorbeeld letselschadezaken en meldingen voor psychiatrische piketrechtsbijstand gaan noodzakelijkerwijs gepaard met verwerking van gezondheidsgegevens. In arbeidszaken kan bijvoorbeeld het lidmaatschap van een vakbond van belang zijn voor de vraag of de rechtzoekende in aanmerking komt voor gesubsidieerde rechtsbijstand. Verder vergt onder meer rechtsbijstand in strafzaken, en de terugvordering van subsidie van de gewezen rechtzoekenden die in een strafzaak bij onherroepelijk geworden uitspraak zijn veroordeeld (artikel 43, derde lid, van de Wrb), de verwerking van persoonsgegevens van strafrechtelijke aard.

Een goed functionerend stelsel voor gesubsidieerde rechtsbijstand en mediation is van zwaarwegend algemeen belang. Randvoorwaarde voor een goed functionerende rechtsstaat is de toegang van burgers tot het recht. Burgers moeten toegang hebben tot informatie, advies, begeleiding bij onderhandeling, rechtsbijstand en de mogelijkheid van een beslissing door een neutrale (rechterlijke) instantie. Die toegang moet ook voor minder draagkrachtige burgers worden gewaarborgd om hen in staat te stellen hun juridische problemen op te lossen en om te voorkomen dat het recht van de sterkste prevaleert. Dit vereist onder meer dat het bestuur kan beschikken over alle relevante informatie, waaronder genoemde persoonsgegevens, die nodig is voor de verlening van gesubsidieerde rechtsbijstand. De verwerking van persoonsgegevens door het bestuur geschiedt op grond van artikel 6, eerste lid, onderdelen c en e, en derde lid, AVG. Artikel 9, eerste lid, AVG bevat een verbod om bijzondere categorieën van persoonsgegevens te verwerken, waarvan voor zover hier van belang op grond van artikel 9, tweede lid, onderdeel g, AVG bij nationaal recht kan worden afgeweken. Op grond van artikel 10 AVG is het verwerken van persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen alleen mogelijk onder toezicht van de overheid of indien dat is toegestaan bij Unierechtelijk of in nationaal recht.

Het is ook van zwaarwegend algemeen belang dat het bestuur identificerende nummers kan verwerken. Op grond van artikel 46 van de UAVG wordt een nummer dat ter identificatie van een persoon bij wet is voorgeschreven bij de verwerking van persoonsgegevens slechts gebruikt ter uitvoering van de desbetreffende wet dan wel voor doeleinden bij de wet of algemene maatregel van bestuur bepaald.

Het voorgestelde artikel 9 van de Wrb legt de rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens overeenkomstig artikel 6, derde lid, van de AVG neer in de lidstatelijk recht dat op het bestuur als verwerkingsverantwoordelijke van toepassing is. Het voorziet tevens in de uitzondering op de verwerkingsverboden bedoeld in artikelen 9, eerste lid, en 10 van de AVG. Hierbij wordt volledigheidshalve opgemerkt dat het voorgestelde artikel 9 betrekking heeft op de taakuitoefening van het bestuur, en derhalve ook de werkzaamheden omvat van een ieder die onder verantwoordelijkheid van het bestuur meewerkt aan die taakuitoefening. Om duidelijk te maken dat de raad de nummers ter identificatie van personen die bij wet zijn voorgeschreven mag verwerken die op grond van artikel 46 van de UAVG bij de verwerking van persoonsgegevens slechts gebruikt mogen worden ter uitvoering van de desbetreffende wet dan wel voor doeleinden bij de wet of algemene maatregel van bestuur bepaald, is ervoor gekozen om een verwijzing naar artikel 46 van de UAVG en niet naar artikel 87 van de AVG op te nemen.

De wettelijke taken van het bestuur op grond van de Wrb zijn op hoofdlijnen neergelegd in de artikelen 7 en 7a van de Wrb en daarnaast in een groot aantal andere bepalingen in de Wrb. Omdat de taakomschrijving in de artikelen 7 en 7a van de Wrb niet alle taken op grond van de Wrb beslaat die noodzakelijkerwijs de verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens en/of persoonsgegevens van strafrechtelijke aard mee (kunnen) brengen, wordt in het voorgestelde artikel 9 gesproken van de taken van het bestuur "op grond van deze wet".

De passende en specifieke maatregelen en waarborgen die op grond van de artikelen 9, tweede lid, onderdeel g, en artikel 10 van de AVG met het creëren van een uitzondering op het verbod van de artikelen 9, eerste lid, en 10 van de AVG ter bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van betrokkene gepaard moeten gaan, zijn onder meer gelegen in de geheimhoudingsplichten. Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van de taken van het bestuur en die daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijke voorschrift een geheimhoudingsplicht geldt, is op grond van artikel 2:5 van de Awb gehouden tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit. Deze geheimhoudingsplicht is onder meer van belang voor (medewerkers van) de raad voor rechtsbijstand en door het bestuur op grond van de artikelen 7, tweede lid, en 8, tweede lid, van de Wrb getroffen voorzieningen en voor derden als bedoeld in artikel 13, eerste en tweede lid, van de Wrb waarmee het bestuur een overeenkomst tot verlening van rechtsbijstand heeft gesloten. De geheimhoudingsplicht van in het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand werkzame advocaten, notarissen en gerechtsdeurwaarders is geregeld in het bepaalde bij of krachtens de Advocatenwet, de Wet op het notarisambt en de Gerechtsdeurwaarderswet.

Een andere belangrijke waarborg is de transparantie van de gegevensverwerking. Het bestuur van de raad voor rechtsbijstand beschikt over een privacyverklaring waarin het voor een ieder helderheid verschaft over de wijze waarop het als verwerkingsverantwoordelijke invulling geeft aan zijn verplichtingen uit de AVG en de UAVG, en meer in het bijzonder welke soorten gegevens van welke personen het met welk doel verwerkt, welke gegevens het met welk doel aan welke anderen kan verstrekken, en welke gegevens hoe lang worden bewaard. Het bestuur moet deze

privacyverklaring op geschikte wijze bekendmaken.

Als verwerkingsverantwoordelijke moet het bestuur voldoen aan alle eisen die de AVG en de UAVG aan de verwerkingsverantwoordelijke opleggen.

Tweede lid, artikel 9

Onder verantwoordelijkheid van het bestuur kunnen ook derden die betrokken zijn bij de verlening van gesubsidieerde rechtsbijstand en mediaton persoonsgegevens verwerken. Het tweede lid van het voorgestelde artikel 9 beperkt de groep verwerkers. Het gaat uiteraard om verleners van rechtsbijstand. Rechtsbijstand omvat zowel de gesubsidieerde eerstelijnsrechtsbijstand (rechtshulp) als de gesubsidieerde tweedelijnsrechtsbijstand die op basis van een toevoeging of in de vorm van piketrechtsbijstand wordt verleend (artikel 1, eerste lid, van de Wrb). Wie deze rechtsbijstand verleent, is geregeld in artikel 13, eerste en tweede lid, van de Wrb. Het gaat voorts om (medewerkers van) bij de raad voor rechtsbijstand ingeschreven mediators, commissies die het bestuur ter uitvoering of voorbereiding van zijn taken heeft getroffen (artikel 8, eerste lid, van de Wrb) en voorzieningen die het bestuur ter uitvoering van zijn taken (op grond van de artikelen 7, tweede lid, en 8, tweede lid, van de Wrb) heeft getroffen.

Bij de uitvoering van zijn taken werkt het bestuur ook samen met personen en instanties die buiten het stelsel van de Wrb rechtskundige of maatschappelijke hulp of bemiddeling verlenen. Hierbij gaat het om andere eerstelijnsrechtsbijstandverleners dan het Juridisch Loket (bijvoorbeeld sociaal raadslieden en medewerkers van de gemeentelijke schuldhulpverlening) die rechtzoekenden naar het Juridisch Loket doorverwijzen of die hulp verlenen nadat de burger door het Juridische Loket naar hen is doorverwezen.

Het tweede lid laat de eigen verwerkingsverantwoordelijkheid van bijvoorbeeld advocaten onverlet. Uiteraard vindt niet alle gegevensverwerking door verleners van rechtsbijstand en juridische of sociaal-maatschappelijke diensten plaats onder verantwoordelijkheid van het bestuur. Die dienstverleners hebben ook hun eigen verwerkingsverantwoordelijkheid die los staat van de vraag of hun dienstverlening al dan niet in het kader van de Wrb wordt gesubsidieerd. Ook zonder subsidiëring kan de uitvoering van de overeenkomst met een cliënt immers tot verwerking van persoonsgegevens nopen. Dit zal veelal gebaseerd zijn op de toestemming van de cliënt.

Als verwerkingsverantwoordelijke draagt het bestuur zorg voor een privacyverklaring, waarin onder meer is opgenomen wie onder zijn verantwoordelijkheid persoonsgegevens kan verwerken. Deze wordt door het bestuur op geschikte wijze bekendgemaakt. Hierdoor is het voor de betrokken burger op voorhand kenbaar welke personen en instanties ter uitvoering van de Wrb onder verantwoordelijkheid van het bestuur persoonsgegevens kan verwerken en, gelet op het voorgestelde artikel 10, bij de communicatie met het bestuur ook diens burgerservicenummer mag gebruiken.

Artikel 10

Het burgerservicenummer (bsn) is een nationaal identificatienummer in de zin van de artikelen 87 van de AVG en 46 van de UAVG. Op grond van de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer (Wabb) wordt het bsn gebruikt door het bestuur en verschillende

andere gebruikers (in de zin van de Wabb) die, al dan niet op grond van de Wrb, rechtskundige of maatschappelijke hulp verlenen. Het bestuur gebruikt het bsn om persoonsgegevens te verifiëren bij de Basisregistratie Personen en om het inkomen en vermogen van de rechtzoekende – en in voorkomend geval dat van diens partner (artikel 34, derde lid, van de Wrb) - door middel van gegevensuitwisseling met de Belastingdienst vast te stellen met het oog op de aanspraak op gesubsidieerde rechtsbijstand of mediation op basis van een toevoeging en de vaststelling van de eigen bijdrage. Niet alle verleners van gesubsidieerde rechtsbijstand en mediation, en ook niet alle relevante verleners van eerstelijns rechtskundige of maatschappelijke hulp zijn op dit moment als gebruiker gerechtigd tot het gebruik van het bsn om zeker te stellen dat de persoonsgegevens die zij ter uitvoering van de Wrb met het bestuur delen, op de juiste persoon of personen betrekking hebben. De huidige artikelen 25 en 33^e van de Wrb bieden daarvoor momenteel onvoldoende grondslag. Het voorgestelde artikel 10 van de Wrb voorziet in de noodzakelijke grondslag om de relevante ketenpartners van het bestuur in staat te stellen het bsn te gebruiken om te waarborgen dat de gegevens die zij ter uitvoering van de Wrb met het bestuur uitwisselen, ook daadwerkelijk betrekking hebben op de juiste personen. Die ketenpartners zijn opgenomen in het voorgestelde artikel 9, tweede lid, van de Wrb. Hun kenbaarheid voor de rechtzoekende is geborgd door opname in de privacyverklaring van het bestuur.

Artikel VII. Wet op het financieel toezicht

(artikel 3:17)

Banken, levensverzekeraars, premiepensioeninstellingen of bijkantoren van deze instellingen zijn op grond van artikel 3:17, eerste lid, van de Wet op het financieel toezicht (Wft) en artikel 14, vierde lid, van het Besluit prudentieel toezicht Wft (Bpr) verplicht tot het uitvoeren van transactiemonitoring met het oog op het tegengaan van fraude teneinde een integere bedrijfsvoering te waarborgen. In dat kader kan een financiële onderneming in voorkomende gevallen, en voor zover mogelijk, overgaan tot het geautomatiseerd blokkeren of opschorten van de transactie. Dit kan bijvoorbeeld als er ten aanzien van een cliënt sprake is van een afwijkend transactiepatroon ten opzichte van het gebruik van het individuele financieel product, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van (fraude)indicatoren. Dit is een reeds lang bestaande praktijk. Daarbij kan gedacht worden aan gevallen waarin met de bankpas van een cliënt in het buitenland een bedrag wordt gepind, terwijl met dezelfde bankpas enkele minuten eerder nog is gepind bij een pinautomaat in de woonplaats van de cliënt. Dit is een sterke aanwijzing voor fraude. Aangezien het geautomatiseerd, dat wil zeggen zonder menselijke tussenkomst, stoppen van een transactie de betrokken cliënt in aanmerkelijke mate kan treffen, is het geautomatiseerd blokkeren of opschorten van een transactie door een financiële onderneming aan te merken als geautomatiseerde individuele besluitvorming in de zin van artikel 22 van de AVG. Op grond van artikel 22, tweede lid, van de AVG is dit slechts in een aantal gevallen toegestaan, onder meer als de betreffende geautomatiseerde individuele besluitvorming is toegestaan bij een lidstatelijke bepaling die op de verwerkingsverantwoordelijke van toepassing is en die ook voorziet in passende maatregelen ter bescherming van de rechten en vrijheden en gerechtvaardigde belangen van de betrokkene.

Met de voorgestelde bepalingen wordt verduidelijkt dat financiële ondernemingen in het kader van het uitvoeren van transactiemonitoring zo nodig ook geautomatiseerd

transacties kunnen blokkeren of opschorten als hiervoor aanleiding is. Zo kan een transactie worden geblokkeerd of opgeschort als wordt gedetecteerd dat er sprake is van een afwijkend transactiepatroon ten opzichte van het gebruik van het individueel financieel product van cliënten, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van (fraude)indicatoren. Het gaat om een afwijking van het transactiepatroon van de betreffende individuele cliënt. Het betreft hier dan ook geen profilering in de zin van de AVG, waarbij sprake is van vergelijking van bepaalde persoonlijke kenmerken met kenmerken van een groep. In dit geval is er sprake van vergelijking met kenmerken van betalingsgedrag van de betrokken persoon zelf. Verder moet een financiële onderneming zo snel als redelijkerwijs mogelijk is na het blokkeren of opschorten van de transactie contact opnemen met de cliënt, dat wil zeggen door menselijke tussenkomst, om te onderzoeken of al dan niet sprake is van fraude. In dat kader moet de betrokken cliënt de mogelijkheid hebben om zijn standpunt over het blokkeren of opschorten van de transactie kenbaar te maken. Als naar het oordeel van de financiële onderneming sprake is van fraude dan zal de transactie definitief worden geblokkeerd. Als dat niet het geval is, zal de transactie vervolgens alsnog worden uitgevoerd. Het geautomatiseerde besluit van een financiële onderneming om een transactie te blokkeren of op te schorten kan worden aangevochten via de interne klachtenprocedure van de betreffende onderneming en zo nodig via de klachtenprocedure bij de stichting Klachteninstituut financiële dienstverlening (Kifid) en via de rechter. Op grond van de voorgestelde bepalingen worden bij algemene maatregel van bestuur aanvullende regels gesteld over passende maatregelen ter bescherming van de rechten en vrijheden en gerechtvaardigde belangen van cliënten. De middelen op basis waarvan deze signalen worden gedetecteerd worden periodiek geëvalueerd en financiële ondernemingen nemen verder alle passende maatregelen om ervoor te zorgen dat aan de overige eisen van de AVG wordt voldaan. In de respectieve privacyverklaringen, de overeenkomst of voorwaarden van de financiële ondernemingen zal de betrokkene bijvoorbeeld geïnformeerd moeten worden dat het blokkeren of opschorten van transacties voor de in dit wetsvoorstel bedoelde doeleinden geautomatiseerd kan plaatsvinden.

Nu de mogelijkheid om bij de uitvoering van transactiemonitoring in voorkomende gevallen transacties geautomatiseerd te blokkeren of op te schorten is geregeld in de Wft, ligt het – met het oog op de samenhang en begrijpelijkheid van de regeling - voor de hand om ook de verplichting tot het uitvoeren van transactiemonitoring zelf in de Wft op te nemen. De voorgestelde bepalingen voorzien hierin.

Artikel VIII. Wet toezicht accountantsorganisaties

Onderdelen A en B (opschrift hoofdstuk 5A en artikel 63aa)

Het in te voegen artikel 63aa in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) maakt het mogelijk om bijzondere categorieën persoonsgegevens te verwerken als dat noodzakelijk is om te voldoen aan het bij of krachtens de Wta bepaalde en aan het bepaalde in de oob-verordening.⁶⁶ Accountants krijgen op basis van artikel 23a van de UAVG de mogelijkheid om bijzondere categorieën persoonsgegevens te verwerken indien dat noodzakelijk is voor de uitvoering van een bij wettelijk voorschrift voorgeschreven

⁶⁶ Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang en tot intrekking van Besluit 2005/909/EG van de Commissie (PbEU 2014, L 158).

controle (zie toelichting bij artikel I, onderdeel J). Hieronder vallen ook de zogenoemde wettelijke controles die worden uitgevoerd door externe accountants in de zin van de Wta en de oob-verordening. De Wta, het daarop gebaseerde Besluit toezicht accountantsorganisaties (Bta) en de oob-verordening bevatten diverse voorschriften voor accountantsorganisaties en daaraan verbonden externe accountants die beogen te borgen dat kwalitatief goede wettelijke controles worden uitgevoerd. De AFM houdt toezicht op de naleving van deze regels. Toezichthouders van de AFM moeten in voorkomend geval toegang hebben tot de controledossiers zodat de toezichthouders kunnen beoordelen of de voorschriften met betrekking tot de uitvoering van wettelijke controles zijn nageleefd. In dat kader kan het voorkomen dat toezichthouders van de AFM ook bijzondere categorieën persoonsgegevens in dat controledossier aantreffen en inzien. In het verlengde van de mogelijkheid voor controlerend accountants om persoonsgegevens te verwerken, ligt het voor de hand dat ook toezichthouders van de AFM dat mogen, voor zover dat noodzakelijk is voor de uitvoering van het toezicht.

De naleving van de bij op krachtens de Wta van toepassing zijnde voorschriften kan er ook toe nopen dat het ook voor andere personen dan de externe accountant en toezichthouders van de AFM noodzakelijk is om bijzondere categorieën persoonsgegevens te verwerken. Een voorbeeld daarvan is artikel 9 van de Verordening accountantsorganisaties die op grond van artikel 34 Bta door accountantsorganisaties moet worden nageleefd. Artikel 9 verplicht periodiek intern kwaliteitsonderzoek van afgeronde opdrachten tot het verrichten van een wettelijke controle. Hiervoor kan het voor de persoon die het intern kwaliteitsonderzoek uitvoert noodzakelijk zijn om bijzondere categorieën persoonsgegevens in het dossier van de afgeronde controle in te zien.

Artikel IX. Wet op het accountantsberoep

Enig onderdeel (artikel 57)

Accountants krijgen op basis van artikel 23a van de UAVG de mogelijkheid om bijzondere categorieën persoonsgegevens te verwerken indien dat noodzakelijk is voor de uitvoering van een bij wettelijk voorschrift voorgeschreven controle (zie toelichting bij artikel I, onderdeel J). Het in te voegen artikel 57 in de Wet op het accountantsberoep (Wab) maakt het mogelijk bijzondere categorieën persoonsgegevens te verwerken indien dat noodzakelijk is voor de uitvoering van die wet. Voor goede uitvoering van de Wab, waarin de organisatie en taken van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) zijn geregeld, is het soms nodig dat medewerkers van de NBA bijzondere categorieën persoonsgegevens inzien in de controledossiers van accountants (de leden van de NBA). De NBA is op grond van artikel 3 van de Wab verantwoordelijk voor een goede beroepsuitoefening door accountants. In dat kader stelt de NBA op grond van artikel 19 van de Wab beroepsregels vast die borgen dat accountants de fundamentele beginselen van integriteit, objectiviteit, deskundigheid, zorgvuldigheid, geheimhouding en professioneel gedrag in acht nemen. De handhaving van die beroepsregels en de borging van de kwaliteit van de controlewerkzaamheden van accountants vergen soms dat de kwaliteitstoetsers van de NBA inzage moeten hebben in controledossiers van accountants, waarin ook bijzondere categorieën persoonsgegevens zouden kunnen zijn opgenomen. Ook de kwaliteitstoetsers zijn accountants die aan geheimhoudingsregels gebonden zijn. Een ander voorbeeld waarbij de beroepsregels van de NBA tot verwerking van bijzondere persoonsgegevens kan leiden door een andere accountant dan de

controleerend accountant is de internal quality review, waarbij accountants binnen een kantoor kwaliteitsbeoordelingen uitvoeren op reeds uitgevoerde controleopdrachten van andere accountants. Deze bepaling heeft betrekking op controles die bij of krachtens de wet verplicht zijn gesteld en niet onder het toezichtsbereik van de AFM vallen. Hoewel de kwaliteitsborging van de NBA verder reikt dan de werkzaamheden die een accountant verricht bij de uitvoering van bij wettelijk voorschrift verplicht gestelde controles, is de mogelijkheid voor medewerkers van de NBA om bijzondere categorieën persoonsgegevens te verwerken beperkt tot deze werkzaamheden. Hiermee wordt aangesloten bij het nieuwe artikel 23a van de UAVG.

Artikel X. Wet openbaarheid van bestuur

Enig onderdeel (artikel 10)

Met de twee wijzigingen in het eerste lid van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Het verbod om bijzondere categorieën persoonsgegevens te mogen verwerken, zoals dat geldt op grond van artikel 9 van de AVG, is niet van toepassing als er een expliciete uitzondering op dat verbod is aan te wijzen. Deze uitzonderingen staan limitatief opgesomd in het tweede lid van artikel 9 van de AVG (waarbij dat tweede lid onder voorwaarden ook ruimte laat om in nationaal recht een uitzondering te creëren bijvoorbeeld omwille van een zwaarwegend algemeen belang). De huidige formulering in artikel 10 van de Wob *“tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt”* correspondeert echter met de twee uitzonderingen die gelden op grond van het voornoemde tweede lid van artikel 9 van de AVG, te weten onderdelen a en e. De voorgestelde wijziging dient dan ook louter om mogelijke misverstanden te voorkomen ten aanzien van de vraag in welke gevallen de absolute weigeringsgrond van het eerste lid van artikel 10 van de Wob niet van toepassing is door te expliciteren in welke situaties er *“kennelijk”* geen sprake is van een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer, hierbij aansluitend bij de formulering van de uitzonderingen bedoeld in artikel 9 van de AVG.

Aangezien in de UAVG, vanwege de beleidsneutrale implementatie, materieel dezelfde normen van toepassing zijn verklaard op persoonsgegevens van strafrechtelijke aard (artikel van de 10 AVG) als de normen die gelden voor de bijzondere categorieën persoonsgegevens, geldt het voorgaande mutatis mutandis ook voor die gegevens van strafrechtelijke aard.

De normen uit de AVG met betrekking tot bijzondere categorieën persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard zijn niet van toepassing op nummers ter identificatie als bedoeld in artikel 87 van de AVG. De AVG laat ruimte aan de nationale wetgever om al dan niet eventuele specifieke voorwaarden te verbinden aan het verwerken van dergelijke nummers. Er is in de UAVG niet gekozen voor een verbodssystematiek met mogelijkheid tot het inroepen van expliciete uitzonderingen zoals voor de bijzondere categorieën persoonsgegevens en zoals voor de gegevens van strafrechtelijke aard.⁶⁷ Dit in combinatie met de vrijheid die de nationale wetgever eveneens is gelaten, op grond van artikel 86 van de AVG, om het recht op toegang voor

⁶⁷ In de UAVG is alleen artikel 46 opgenomen, luidende: *“Een nummer dat ter identificatie van een persoon bij wet is voorgeschreven, wordt bij de verwerking van persoonsgegevens slechts gebruikt ter uitvoering van desbetreffende wet dan wel voor doeleinden bij wet bepaald.”*

het publiek tot officiële documenten vorm te geven, maakt dat deze bepaling van de Wob geen aanpassing behoeft.

Voor de absolute weigeringsgrond betreffende nationale identificatienummers is met onderdeel e de bestaande uitzonderingsgrond dan ook gehandhaafd ("tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de levenssfeer maakt"), zij het dat verwezen wordt naar het artikel 46 uit de UAVG.

Sommige identificatienummers zijn reeds openbaar, zoals die in het Handelsregister of het register uit de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG-register). Deze kunnen bij een verzoek om informatie slechts worden geweigerd als op grond van het tweede lid, onderdeel e, er aanleiding bestaat om de identiteit van de betrokkene niet openbaar te maken. Daar staat tegenover dat de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer geen ruimte biedt voor een buitenwettelijke verwerking van nationale identificatienummers,⁶⁸ ook niet met toestemming van de betrokkene. Die kunnen dus bij een verzoek om informatie niet worden verstrekt. Voorgesteld wordt tot slot om het derde lid van artikel 10 Wob te laten vervallen. Deze bepaling is namelijk inhoudelijk overbodig aangezien het verwerken van persoonsgegevens met toestemming van betrokkene op grond van de AVG immers reeds is toegestaan. Hierbij zij wel opgemerkt dat op de desbetreffende overheidsinstantie een bijzondere verantwoordelijkheid rust om zich ervan te verzekeren dat de burger deze toestemming daadwerkelijk vrijelijk verleent, bijvoorbeeld door er expliciet op te wijzen dat het de burger vrijstaat om geen toestemming te geven. De grondslag toestemming wordt namelijk in de relatie tussen overheidsinstanties en burgers kritisch bezien vanwege de per definitie ongelijke machtsverhouding.⁶⁹

Artikel XI. Wet op de parlementaire enquête 2008 *Enig onderdeel (artikel 40)*

Voor de toelichting op de voorgestelde aanpassing van het tweede lid van artikel 40 van de Wet op de parlementaire enquête 2008 wordt ook verwezen naar de voorgestelde wijziging van de Wob (artikel X). De voorgestelde wijziging draagt er zorg voor dat het eerste lid van artikel 10 van de Wob en het tweede lid van artikel 40 van de Wet op de parlementaire enquête 2008, voor zover relevant, eensluidend geformuleerd zijn.

Aangezien de AVG geen ruimte biedt voor nationale wetgevers om nadere eisen te stellen aan het geven van rechtsgeldige toestemming bovenop de al geldende eisen en voorwaarden op grond van de artikelen 7 en 8 van de AVG, komt de eis dat de eventuele toestemming voor het openbaar maken *schriftelijk* dient te worden gegeven, te vervallen. Materieel brengt dat nauwelijks veranderingen teweeg aangezien de verwerkingsverantwoordelijke op grond van artikel 7, eerste lid, van de AVG moet kunnen aantonen dat er rechtsgeldige toestemming is gegeven. De wijze waarop een verwerkingsverantwoordelijke dat aantoont, is echter vormvrij.

⁶⁸ <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/identificatie/burgerservicenummer-bsn>.

⁶⁹ Overweging 43 bij de AVG luidt: "Om ervoor te zorgen dat toestemming vrijelijk wordt verleend, mag toestemming geen geldige rechtsgrond zijn voor de verwerking van persoonsgegevens in een specifiek geval wanneer er sprake is van een duidelijke wanverhouding tussen betrokkene en de verwerkingsverantwoordelijke, met name wanneer de verwerkingsverantwoordelijke een overheidsinstantie is, en dit het onwaarschijnlijk maakt dat de toestemming in alle omstandigheden van die specifieke situatie vrijelijk is verleend.(...)"

Artikel XII. Wegenverkeerswet 1994 *Onderdelen A en B (artikelen 181 en 182)*

In de artikelen 181 en 182 van de Wegenverkeerswet 1994 (WVW) is – kort gezegd – bepaald dat als een verkeersdelict wordt begaan door een bij de ontdekking van het feit onbekend gebleven bestuurder, de op het feit gestelde straffen kunnen worden opgelegd aan de eigenaar of houder van het motorrijtuig of aan de eigenaar of houder van de aanhangwagen die met dat motorrijtuig wordt voortbewogen. De Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wahv) hanteert een vergelijkbaar uitgangspunt door te bepalen dat als niet aanstonds is vastgesteld wie de overtredende bestuurder is, de administratieve sanctie wordt opgelegd aan degene op wiens naam het kenteken van het motorrijtuig of de aanhangwagen was ingeschreven in het kentekenregister ten tijde van de gedraging (artikelen 5 tot en met 5b van de Wahv) (zie voor de wijzigingen in die artikelen, artikel IV van onderhavige wet). Dit is de zogeheten kentekenaansprakelijkheid. Waar in het vervolg over motorrijtuigen wordt gesproken, worden daaronder waar mogelijk ook aanhangwagens verstaan.

Veel motorrijtuigen behoren in eigendom toe aan leasemaatschappijen en verhuurbedrijven, als houder van het kenteken van de betreffende motorrijtuigen. Deze partijen worden veelvuldig geconfronteerd met (strafrechtelijke en administratieve) sancties voor overtredingen die zijn begaan met door hen verhuurde, of op andere wijze aan derden ter beschikking gestelde, motorrijtuigen. Zowel de WVW als de Wahv bieden de eigenaar dan wel kentekenhouder de bevoegdheid om aan de autoriteiten door te geven wie de daadwerkelijke bestuurder was. Dit kan dan leiden tot vernietiging van de Wahv-beschikking en het opnieuw opleggen daarvan aan de bestuurder (artikel 8 van de Wahv) of tot het achterwege blijven van oplegging van een strafrechtelijke sanctie aan de eigenaar of houder (artikelen 181, tweede en derde lid, en 182, tweede en derde lid, van de WVW). De eigenaar of kentekenhouder weet echter niet altijd wie de feitelijke bestuurder van het motorrijtuig was. Vooral in bedrijfsmatige situaties, zoals bij de genoemde leasemaatschappijen en verhuurders, komt het daarom met regelmaat voor dat sancties op basis van contractuele afspraken zouden moeten worden doorgestuurd naar de houder (de lessee) van het motorrijtuig om te achterhalen wie de daadwerkelijke bestuurder was. De houder of lessee is vaak de werkgever van de bestuurder. In sommige gevallen betaalt de eigenaar of kentekenhouder de sanctie zelf en wordt de sanctie vervolgens alsnog doorgezet naar de daadwerkelijke bestuurder of diens werkgever, met het oog op het verhaal van het boetebedrag.

Het ontvangen door de eigenaar of kentekenhouder van een sanctie die ziet op een overtreding begaan door een andere persoon betreft op zichzelf reeds een verwerking van persoonsgegevens. Gaat het om een sanctie die is opgelegd op grond van de WVW, zoals een strafbeschikking, dan is er daarnaast ook sprake van een verwerking van persoonsgegevens van strafrechtelijke aard in de zin van artikel 10 van de AVG. Wahv-boetes zijn administratieve sancties en vallen als zodanig niet onder de reikwijdte van artikel 10 van de AVG. Zowel de WVW als de Wahv bieden als gezegd een grondslag voor het opleggen van de sancties. Er is echter geen voldoende duidelijke grondslag voor de verwerking van de persoonsgegevens door de eigenaar of kentekenhouder, of voor de (door)verstrekking van die gegevens aan de daadwerkelijke bestuurder dan wel de

houder van het motorrijtuig met het oog op het achterhalen van de bestuurder, of voor het verhaal van het reeds door de eigenaar of kentekenhouder betaalde boetebedrag.

Vanuit het oogpunt van de verkeersveiligheid en de effectiviteit van het verkeersbeleid is het echter van belang dat de daadwerkelijke bestuurder van het motorrijtuig de sanctie (uiteindelijk) betaalt doordat de boete alsnog aan hem wordt opgelegd, of doordat het reeds betaalde boetebedrag op hem kan worden verhaald. Omdat het hier gaat om een structurele, veelvoorkomende verwerking, wordt voorgesteld dit blijvend transparant te borgen door in beide wetten uitdrukkelijk te bepalen dat de eigenaar of de kentekenhouder bevoegd is de aan hem gezonden persoonsgegevens (van al dan niet strafrechtelijke aard) te verwerken en deze gegevens zo nodig te verstrekken aan de daadwerkelijke bestuurder dan wel aan diens werkgever of aan een andere houder van het motorrijtuig. Deze bevoegdheid geldt zowel in bedrijfsmatige situaties (zoals bij leasemaatschappijen en verhuurders) als in privé-situaties (zoals de particulier die zijn auto heeft uitgeleend aan een vriend).

Benadrukt zij dat met deze wijzigingen geen bevoegdheid ontstaat voor de eigenaar of kentekenhouder om een register bij te houden van de met zijn motorrijtuig(en) gepleegde overtredingen. Die bevoegdheid is op grond van artikel 10 van de AVG exclusief voorbehouden aan de overheid. De eigenaar of kentekenhouder is enkel bevoegd om op incidentele basis, dus op grond van een concrete sanctie, de bijbehorende gegevens te verwerken met het oog op het achterhalen van de daadwerkelijke bestuurder of met het oog op de financiële afwikkeling van die sanctie.

Artikel XIII. Samenloop

Deze bepaling is nodig omdat ten tijde van het schrijven van onderhavig wetsvoorstel niet duidelijk was welke wet eerder inwerking zal treden: onderhavige Verzamelwet gegevensbescherming of de Wet open overheid.

Artikel XIV. Inwerkingtreding

Artikel XIV bevat de inwerkingtredingsbepaling van het wetsvoorstel. Zoals gebruikelijk zal de inwerkingtreding plaatsvinden op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Daarbij is gekozen voor de mogelijkheid van gedifferentieerde inwerkingtreding. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 juli 2021 in overeenstemming met het kabinetsbeleid inzake de vaste verandermomenten.

Mede vanwege artikel I, onderdeel Q wordt voorgesteld om een gedifferentieerde inwerkingtredingsbepaling op te nemen. Of onderdeel Q in werking kan treden, is immers afhankelijk van het doorvoeren van de door Nederland en België voorgestelde rectificatie van de Nederlandse vertaling van de AVG. Op het moment dat deze rectificatie officieel is doorgevoerd, kan het desbetreffende onderdeel Q pas in werking treden.

De Minister voor Rechtsbescherming

S. Dekker

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

K.H. Ollongren

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

R. Knops